

Lunds universitet
Sociologiska institutionen
Avd. för medie- och kommunikationsvetenskap
C-uppsats, vårterminen 2003

God Bless America

en retorisk analys av George W. Bush

Examinator: Gunilla Jarlbro
Handledare: Peter Dahlgren
Ingrid Höjerback

Författare: Tove Håkansson
Jonas Pehrson

Sammanfattning

Namn: Tove Håkansson och Jonas Pehrson
Titel: God Bless America - en retorisk analys av George W. Bush
Avdelning: Avdelningen för medie- och kommunikationsvetenskap

Syfte: Syftet med föreliggande uppsats är att med hjälp av retorisk analys undersöka hur George W. Bush försöker övertyga sin publik. De senaste två åren har varit en kritisk tid i amerikansk historia och vi vill undersöka hur Bush har anpassat sig till situationen, det vill säga hur han agerar i relation till de kontextuella förändringar som skett. Vi vet även att Bush är starkt troende, varför vi också har ett stort intresse i att undersöka vilken roll religion spelar i hans retorik.

Vi har för avsikt att i denna uppsats besvara följande frågeställningar:

- Hur använder sig George W. Bush av retorik i de tal vi analyserat?
- På vilket sätt anpassar sig George W. Bush till kontexten i de tal vi analyserat?
- Vilken roll spelar religionen i de tal vi analyserat?

Undersökningen:

Vi har utifrån ett urval på nio tal hållna av George W. Bush gjort en övergripande retorisk analys. Vissa delar i analysen har gjorts i mer detaljerad form, exempelvis argumentationsanalysen. Till vår hjälp har vi haft ett stort antal böcker som främst har behandlat retorik och politisk kommunikation. Vi har tagit i beaktning att ämnet är av den karaktären att vi måste ta stor hänsyn av vår förförståelse. Vi har gjort detta och försökt använda förförståelsen till vår fördel.

Slutsatser: Vi fann att George W. Bush under sin period som president till största del har anpassat sin retorik efter kontexten. Händelserna den 11 september och deras följdverkningar har påverkat presidentens retorik till att handla mycket om att ena USA, försäkra amerikanerna om att Gud står på deras sida, kampen mellan det goda och det onda och kampen mot terrorismen. Han har numera en mer uttalad tro på sig själv som ledare för ett utvalt folk. Detta är dock något som han håller inne med när han talar med andra än amerikaner som primär publik. Vi menar dock att han, medveten om att hela världen lyssnar, ändå går på med religion och Gud i de andra talen. Bushs användande av civilreligion har vi funnit bli mer frekvent ju längre fram i tiden man går. Det senaste tal vi analyserade var också det tal som innehöll mest religiösa anspelningar. Det verkar som om han hämtar mer och mer kraft i religionen, desto längre fram i tiden man kommer. Frågan är vad effekterna av denna religiositet kommer att bli för USA:s relationer med bland annat det sekulariserade Europa eller den muslimska världen.

Innehållsförteckning

| | |
|---------------------------------------|----|
| 1 Inledning..... | 1 |
| 1.1 Syfte | 1 |
| 1.2 Frågeställningar | 1 |
| 1.3 Avgränsningar | 2 |
| 1.4 Uppsatsens disposition | 2 |
| 2 Bakgrund..... | 3 |
| 2.1 Retorikens roll i dagens samhälle | 3 |
| 2.2 Amerikas självbild | 4 |
| 2.3 Republikanerna | 5 |
| 2.4 George W. Bush | 6 |
| 3 Metod..... | 7 |
| 3.1 Kvalitativ metod | 7 |
| 3.2 Retorikanalys | 7 |
| 3.3 Urval | 8 |
| 3.4 Förförståelse | 8 |
| 3.5 Tillvägagångssätt | 9 |
| 4 Teori..... | 10 |
| 4.1 Kontext | 10 |
| 4.1.1 Genre | 10 |
| 4.1.2 Retorisk situation | 11 |
| 4.1.3 Publik | 11 |
| 4.1.4 Retoriska problem | 11 |
| 4.1.5 Talare och författare | 11 |
| 4.2 Talets disposition | 11 |
| 4.2.1 Exordium | 12 |
| 4.2.2 Narratio | 12 |
| 4.2.3 Propositio | 12 |
| 4.2.4 Argumentatio | 12 |
| 4.2.5 Conclusio | 13 |
| 4.3 Övertalningsmedel | 13 |
| 4.3.1 Logos | 13 |
| 4.3.2 Ethos | 14 |
| 4.3.3 Pathos | 14 |
| 4.4 Stil - innehåll, form och verkan | 14 |
| 4.4.1 Stilnivå | 15 |
| 4.4.2 Stilfigurer | 15 |
| 4.4.3 Troper | 16 |
| 4.4.4 Ornament | 17 |

| | |
|---|-----------|
| 4.5 Politisk kommunikation | 17 |
| 4.5.1 De retoriska figurerna inom politiken | 18 |
| 4.6 Amerikansk presidentretorik och civilreligion | 18 |
| 5 Analys | 20 |
| 5.1 Kontexten | 20 |
| 5.1.1 Genren | 20 |
| 5.1.2 Den retoriska situationen | 20 |
| 5.1.3 Publiken | 21 |
| 5.1.4 De retoriska problemen | 23 |
| 5.1.5 Talaren | 24 |
| 5.2 Dispositionen | 24 |
| 5.2.1 Exordium | 25 |
| 5.2.2 Narratio | 26 |
| 5.2.3 Propositio | 27 |
| 5.2.4 Argumentatio | 27 |
| 5.2.5 Conclusio | 28 |
| 5.3 Övertalningsmedlen | 29 |
| 5.3.1 Logos | 29 |
| 5.3.2 Ethos | 30 |
| 5.3.3 Pathos | 31 |
| 5.4 Stilen | 33 |
| 5.4.1 Stilnivån | 33 |
| 5.4.2 Stilfigurerna | 33 |
| 5.5 Argumentationen | 38 |
| 5.5.1 Är ni med oss eller mot oss? | 38 |
| 5.5.2 Saddam hånar världen | 41 |
| 5.5.3 Jag behöver hjälp med ekonomin och Saddam | 44 |
| 5.5.4 Sammanfattande om alla tre talen | 46 |
| 5.6 Återkommande teman i Bushs retorik | 47 |
| 6 Slutdiskussion | 50 |
| 6.1 Förslag till fortsatt forskning | 54 |

1 Inledning

De flesta av oss kommer alltid att minnas vad vi gjorde den 11 september 2001, runt klockan tre på eftermiddagen, svensk tid. Det var då världen förändrades till det sämre på ett ögonblick. Vi satt som fastklistrade framför våra tv-apparater för att följa händelseutvecklingen i det som skulle visa sig vara det värsta terrordådet i modern tid. Drygt 3000 människor fick sätta livet till i World Trade Center, vid Pentagon och i det fjärde planet som kraschade någonstans i Pennsylvania. Vi förundrades över den ondska som måste ligga bakom en så djävulsk plan. Världen svetsades samman för en tid på ett sätt som saknar motstycke i vår tid. Plötsligt stod tidigare fiender på samma sida, från Washington till Peking, från Santiago till London. Offren skulle hämnas. Ingen visste då hur eller var de skulle hämnas, men vi satt alla och knöt nävarna i ilska över den feghet och totala brist på empati terroristerna hade visat genom att döda 3000 oskyldiga, civila.

Samtidigt satt en relativt färsk amerikansk president vid namn George W. Bush i sitt Air Force One, och försökte få grepp om situationen. Han som kommit till makten med en minoritet av amerikanerna bakom sig och som många betvivlade besatt de egenskaper det anstår en statsman. Denne man skulle nu leda sitt land och sitt folk genom en av de värsta kriser de någonsin upplevt. Han skulle ingjuta hopp och tilltro i människor som insett sin sårbarhet på ett väldigt påtagligt sätt. För första gången hade någon gått till anfall mot det amerikanska fastlandet och dessutom mot de byggnader som, kanske mer än något annat, representerade den amerikanska drömmen, World Trade Centers tvillingtorn. I sin strävan att lyckas med ovanstående spelade, och spelar, retoriken en avgörande roll.

1.1 Syfte

Syftet med föreliggande uppsats är att med hjälp av retorisk analys undersöka hur George W. Bush försöker övertyga sin publik. De senaste två åren har varit en kritisk tid i amerikansk historia och vi vill undersöka hur Bush har anpassat sig till situationen, det vill säga hur han agerar i relation till de kontextuella förändringar som skett. Vi vet även att Bush är starkt troende, varför vi också har ett stort intresse i att undersöka vilken roll religionen spelar i hans retorik.

1.2 Frågeställningar

Vi har för avsikt att i denna uppsats besvara följande frågeställningar:

- Hur använder sig George W. Bush av retorik i de tal vi analyserat?
- På vilket sätt anpassar sig George W. Bush till kontexten i de tal vi analyserat?
- Vilken roll spelar religionen i de tal vi analyserat?

1.3 Avgränsningar

Vi har valt tal utifrån deras placering i tid, deras representativitet och deras ämnesinnehåll. Samtliga tal är mer eller mindre kopplade till utrikespolitik och i synnerhet terrorism. För att kunna se tendenser i den retoriska profilen kommer vi att undersöka tal hållna innan, i anslutning till och efter den 11 september, för att på så sätt kunna göra jämförelser och se hur retoriken tar sig uttryck i de olika skedena.

Beträffande de retoriska figurer vi använder oss av i vår analys, har vi insett att vi omöjligt kan ta hänsyn till alla figurer som finns representerade i den litteratur vi använt. Därför har vi valt att fokusera på de vanligaste förekommande och de som oftast, enligt teoretikerna, är förknippade med just politisk kommunikation.

En betydande avgränsning vi har tvingats göra är att helt bortse från själva framförandet i våra analyser. Analyserna har nämligen gjorts på utskrivna versioner av talen vilket har omöjliggjort vidare analys av kroppsspråk, tonlägen och dylikt som annars hade varit en självklar del av en retorisk analys. Detta är synd eftersom det är ett betydande inslag i analys av främst övertalningsmedel och i synnerhet det som är kopplat till ethos. Ändå är det en avgränsning vi tvingats göra.

Vi kommer inte heller föra någon vidare diskussion om det medium, genom vilket Bushs tal når publiken. Detta eftersom det många gånger är väldigt svårt för oss att avgöra. Samma tal nås av olika medier till olika publik.

I argumentationsanalysen har vi valt att begränsa oss till tre tal. Att genomföra en argumentationsanalys på samtliga nio tal vore oss övermäktigt under tidsramarna för denna uppsats. Vi anser att vi trots det begränsade antalet tal kan få en relativt god bild av hur Bush bygger upp sin argumentation. Motiven till att vi valde dessa tre tal är att de spänner över drygt ett år, de behandlar samma och olika ämnen, samt att de hållits inför olika sorters publik. Dessutom är de tal som fått stor uppmärksamhet, varför det är intressant att undersöka argumentationen.

1.4 Uppsatsens disposition

Efter detta inledande kapitel kommer vi fortsätta med att presentera bakgrunden till vårt ämne och undersökningsobjekt. Därefter redogör vi för den metod vi har använt i vår uppsats. Efter metodkapitlet följer en presentation av den teori som är relevant för att vi skall kunna genomföra vår retoriska analys, varpå analysen följer. Till sist presenterar vi vår slutdiskussion och förslag till vidare forskning.

2 Bakgrund

Nedan följer en presentation av retorik som ämne och dess betydelse. Därefter följer en presentation av den syn som USA har på sig själv och kopplingen denna syn har till religion och tro. En kort redogörelse för det republikanska partiet och dess politik följer sedan innan kapitlet avslutas med en presentation av uppsatsen huvudperson, George W. Bush. Som läsare är det viktigt att ha dessa delar av sammanhanget som grund, och i åtanke, för att kunna skapa en förståelse för Bushs retorik.

2.1 Retorikens roll i dagens samhälle

Retoriken återuppväcktes ur sitt sovande tillstånd efter Andra världskriget då man återigen insåg dess betydelse för användandet av främst det talade språket. Den kanske största anledningen till att retoriken åter togs upp i skolorna var att man förundrades över hur ett så utvecklat folk som tyskarna hade kunnat låta sig förledas av den grymma nazismen. Man insåg att en av förklaringarna till detta fanns att finna i nazisternas skickliga användande av retoriken i sin propaganda (Rydstedt, 1993).

Retorikens två grundpelare är ”att tala väl och lyssna kritiskt” (Johannesson, 1998:10). Med detta menas att man, genom att förstå retorikens regler, kan dels använda talet för att övertyga andra, men man kan också lyssna till människor med ett ökat försvar mot, och ökad förståelse för, hur man med rätt ord och rätt framställning, kan övertyga andra. Detta ger i handen att retorik är en viktig beståndsdel i ett demokratiskt samhälle. Inte bara för makthavarna utan även för medborgarna (Rydstedt, 1993). Cassirer går till och med så långt som att kalla det ”.../ en medborgerlig plikt att sätta sig in i retorikens regelsystem! ” (Cassirer, 1997:15).

Retoriken ger oss medlen för att övertyga på ett effektivare sätt. Det är återupptäckten av dessa medel som gjort att retoriken, sedan Andra världskriget, har haft en kraftig renässans. Ett annat skäl är den ökande mängden information och kommunikation som den senare hälften av förra århundradet innebar (Johannesson, 1997). Nilsson formulerar det: ”.../ det moderna samhället utmärks av ett överskott på information och ett underskott på uppmärksamhet. ” (Nilsson, 2001:151). Hägg (1998) menar att det är vårt medierade samhälle och den muntliga kommunikationen i TV som gett upphov till retorikens uppsving som vetenskapsgren.

Retorikens vaggla låg på Sicilien. Där hölls för ett par tusen år sedan rättegångar om äganderätten till jord som varit beslagtagna av tyranner under ett par hundra år. Man la fram sin sak inför byns äldste som sedan tog ställning till vem som hade rätt till den omtvistade jordbiten. En av de tidigaste lärarna inom retoriken var en man vid namn Korax, vars regler för hur man bör presentera sin sak inför en domstol, fortfarande praktiseras runt om i världen, främst i länder med juryssystem som liknar de gamla grekernas (Cassirer, 1997). Det var också praktiserandet av detta rättssystem som gjorde att retoriken som vetenskapsgren och skolämne aldrig skuffades undan på samma sätt i dessa länder som det gjorde, exempelvis i Sverige (Hägg, 1998). Retoriken har till exempel i USA, hela tiden högakts såsom den konst den är. Man har på i princip alla skolor debattlag som tävlar mot andra skolors debattlag.

Studenterna lär sig om och av stora talare för att själva bli skickliga talare och retoriker (Hägg, 1998).

Allt fler har insett att man i vårt informationsnåriga samhälle måste profilera och skapa intresse för sitt budskap för att folk skall lägga märke till det. Till hjälp tar man då bland annat retoriken. Insikten att en skicklig retoriker har en fördel gentemot andra har också bidragit till den upprättelse som retoriken gått igenom. I dagens samhälle börjar vi, alla till mans, inse vidden av retorikens tillämpningsområden.

2.2 Amerikas självbild

I USA anser man sig vara oberoende av alla andra stater. Ordet frihet är det mest centrala ordet i den amerikanska självbilden (Tim Fadek & Lars Åberg, Göteborgsposten 021111). Denna inställning har man haft ända sedan nationen bildades 1776. George Washington, landets förste president, lär ha sagt till sina efterträdare att inte ingå allianser med andra stater. Detta är något de flesta av dem efterlevt, med ett par undantag såsom Woodrow Wilson (drog in USA i första världskriget). Amerikanska regeringar har alltid menat att USA klarar sig alldeles utmärkt på egen hand. Denna unilateralism är idag tydligare än någonsin. Exempelvis har USA dragit sig ur Kyoto-avtalet och man har även dragit sig ur ABM-fördraget med Ryssland. Istället har man valt att fortsätta utveckla ett robotförsvar, exakt det som ABM-fördraget skulle förbjuda (Elisabeth Braw, Borås Tidning 011205).

President Bush och hans administration har tydligt visat att man inte tänker låta någon stå i vägen för deras sak. När Frankrike deklarerade att man tänkte lägga in sitt veto i FN:s säkerhetsråd mot alla nya försök till restriktivare resolutioner mot Irak, vände USA helt enkelt FN ryggen och gick i krig utan deras mandat bakom sig. Bush tror på att USA, under religiöst ledarskap, är Guds redskap på jorden och att USA är kallat för att befria världen från ondska. En annan bakomliggande faktor är den imperieideologi som Bush och hans likasinnade anser ”/.../ ger USA moralisk rätt att bestämma i världen till hela mänsklighetens fromma” (Claes Ryn, SvD 030326).

Denna koppling mellan politik och religion är inte något som tillkommit i och med att Bush kom till makten den 20 januari 2001. När man granskar den självbild som amerikanerna har finner man att mycket av dess rötter går att finna inom religionen. Det har bland annat uttrycks på följande sätt: ”No one can understand American self-consciousness without taking into account the religious heritage of the American people.” (Hudson 1970:xi, cit. efter Lejon, 1994).

Ända sedan USA förklarade sig fritt från det brittiska imperiet den 4 juli 1776 har landet präglats av sitt religiösa arv. Många av de pilgrimer som kom till USA på 1600-talet flydde Europa för sin tros skull och för att något liknande inte skulle kunna hända i USA skrev man in religionsfriheten i grundlagen. Pilgrimernas puritanska tro ligger till grund för de kristna värderingar som än i dag genomsyrar det amerikanska samhället och dess politiska arena.

Eftersom USA praktiserar personval på alla ämbeten, har kampanjpengar en stor betydelse, kampanjpengar som kommer från olika intressegrupper och lobbyister. En grupp som har väldigt mycket pengar, och därmed stort politiskt inflytande, är den kristna högern.

Denna grupp består av personer med konservativa värderingar och ett utpräglat kristet regelverk. De är bland annat abortmotståndare.

Bush knöt tidigt i sin presidentkampanj den kristna höger till sig genom att bland annat byta löften om minskade anslag till abortkliniker och familjeplaneringsprogram, mot pengar till sin kampanj. Han träffade kristna fundamentalister, såsom tv-pastorerna Jerry Hall och Pat Robertson, och han tillsatte ministrar med kopplingar till den kristna högern. De som framförallt har dessa kopplingar är justitieminister John Ashcroft och försvarsminister Donald E. Rumsfeld. Dessa båda herrar har också varit pådrivande i Irakfrågan. Mot sig har de haft utrikesminister Colin Powell, som representerar den falang inom administrationen som förespråkar en mer multilateral hållning. Bush har hållit sina löften till den kristna högern, som nu, i nöjd förvissning, kan konstatera att de hjälpt till att sätta en djupt religiös man på landets högsta ämbete. En man som kan användas till att förstärka de kristna värderingarna i USA. Bush är övertygad om att Gud inte bara hjälpt honom att bli en nykter alkoholist, utan även tagit honom till Vita Huset. Väl där har han anordnat bönestunder och förkovrat sig i kristen uppbyggelselitteratur varje morgon. Det är dock vissa, däribland påven, som anser att Bush använder religionen och Gud av retoriska skäl och att hans beteende är allt annat än kristet (Anders Haag, SvD, 030408).

Att kristna värderingar sätter sin prägel på USA:s handlande även internationellt har bland annat kommenterats av Javier Solana, EU:s generalsekreterare: ”USA har en ’religiös’ syn på det som händer i världen medan EU har en mer ’sekulariserad’ inställning.” (Borås Tidning, 030109).

Ett annat exempel på hur stark den religiösa tron är bland amerikanerna, är att hälften av dem tror på Bibelns apokalyptiska förutsägelser. Denna tro är spridd ända upp i regeringen. Justitieminister Ashcroft och försvarsminister Rumsfeld delar denna uppfattning och tror att USA har en stor roll att spela i att förbereda för Messias återkomst. Kriget mot Irak ses av den kristna högern som en början till Armageddon, slutstriden då de kristna skall strida mot Antikrist och Jesus skall återvända till jorden (Anders Haag, SvD 030408).

2.3 Republikanerna

Det republikanska partiet, även kallat the Grand Old Party, grundades 1854 och har en elefant som symbol. Partiet grundades från början för att verka för slaveriets avskaffande och den förste republikanske presidenten hette Abraham Lincoln. Sedan dess har fler amerikanska presidenter varit republikaner än demokrater.

Republikanerna är av tradition konservativa. Huvudlinjerna i deras partiprogram är att minska det federala styret, det vill säga ge de enskilda staterna inom federationen mer att säga till om i frågor som inte är av nationell karaktär, att USA ska ha ett starkt försvar, lägre skatter och ett gynnsamt företagsklimat. Den typiske republikanske väljaren är vit, egen företagare med relativt hög inkomst, och bor i den norra delen av USA. Sydstaterna är fortfarande av tradition ett fäste för Demokraterna, men det är inte lika uppdelat mellan nord och syd längre. Republikanerna har alltid varit storföretagens parti, vilket har medfört stora kampanjbidrag från just storföretagen (Redling & Redling, 1992).

2.4 George W. Bush

Den 20 januari 2001 installerades George W. Bush som Amerikas Förenta Staters 43:e president. Han svor presidenteden på gräsmattan framför Vita Huset och folket jublade. Dock långt ifrån alla. Hans väg till presidentposten var nämligen allt annat än spikrak.

George Walker Bush föddes den 6 juli 1946 i New Haven, Connecticut, men växte upp i Midland, Texas. Via examen från både Yale och Harvard kom Bush att jobba inom oljebranschen under 1970- och 80-talet. 1987 lämnade han familjeföretaget för att bistå sin far, George Bush d.ä., i dennes presidentkampanj. Bush d.y. fungerade som rådgivare och talsskrivare åt sin far. 1994, efter 5 år som General Manager för Texas Rangers, bestämde han sig för att försöka bli guvernör i sin hemstat Texas. Han kunde knappast ha valt en tuffare motståndare än den sittande guvernören, demokraternas Ann Richards. Hon var mycket populär, men Bush visade att han hade egenskaper som tilltalade väljarna och vann valet.

Under Bush ledning blomstrade Texas. Han tog över i ett gynnsamt läge då ekonomin både nationellt och internationellt var på väg upp och de reformer han genomförde fick ett godartat utslag. Bush kom snabbt att bli en populär guvernör, vilket avspeglade sig när han blev återvald 1998.

År 2000 gav han sig in i kampen om presidentposten. Efter en stenhård kamp mot demokraternas Al Gore, som avgjordes i Högsta Domstolen, kunde Bush förklaras som segrare.

De första åtta månaderna av Bushs tid som USA:s president förlöpte utan att han sattes på några svårare prov. Bedömare gav honom både ris och ros, men på det stora hela tycktes han klara uppgiften över förväntan. Vissa elaka tungor viskade dock att han bara var en marionettdocka som styrdes av samma män som suttit i hans pappas administration. Sen hände det som ingen trodde kunde hända.

Den 11 september 2001 besökte president Bush en skola i delstaten Florida. Han hade på morgonen varit med om en lektion och nu satt han och pratade med barnen, helt ovetande om att i samma ögonblick rusade fyra kapade passagerarplan fram mot olika mål i New York och Washington. Klockan 08.46 EST, förändrades allt. American Airlines flight nr 11 träffade World Trade Centers södra torn. Bilderna på katastrofen kablades ut över världen. Alla hoppades att det hela var en fruktansvärd olycka. Strax efter klockan nio träffades det norra tornet av United Airlines flight 157 och snart bekräftades det att även Pentagon träffats av ett störtande plan. Det var nu ställt bortom allt tvivel att det inte handlade om en olycka utan att USA var under attack.

President George W. Bush befann sig plötslig i en av de svåraste situationer en amerikansk president någonsin befunnit sig i. Med hela världens blickar riktade mot sig var han nu tvungen att ta svåra beslut för att dels upprätthålla amerikanernas tro på sitt land och sin ledare, dels visa dem som angripit USA att man inte gör det ostraffat.

(<http://gi.grolier.com/presidents/ea/bios/43gwb.html>).

3 Metod

Det tänkta upplägget på detta metodkapitel är att vi inleder med att redogöra för kvalitativ metod i allmänhet för att sedan gå in på den kvalitativa metod som vi använt oss av i denna uppsats. Den kvalitativa metod vi använt oss av är dokumentanalys, eller mer specifikt, retorisk analys av komparativ natur. Med komparativ natur menar vi att vi jämfört de olika talen. Den analysmetod vi använt är främst den som Karlberg & Mral (1998) presenterar i sin bok "Heder och påverkan – att analysera modern retorik". Efter att vi beskrivit deras tillvägagångssätt kortfattat följer en beskrivning av hur vi gjort vårt urval och en diskussion om vad vår förståelse haft för konsekvenser för uppsatsens genomförande och resultat.

3.1 Kvalitativ metod

Vilken metod man väljer att använda i en undersökning handlar nästan uteslutande om att anpassa sig till det problemområde man valt. Metoden skall vara vald så att man lyckas belysa sitt problem på bästa sätt. När man, som vi, väljer att använda sig av en kvalitativ metod är det forskaren/forskarna som står i centrum. Det är nämligen forskaren som fungerar som mätinstrument i och med sina tolkningar, det är forskaren som står för datainsamlingen och därmed urvalet och forskaren är också en del av den studerade sociala verkligheten (Holme & Solvang, 1997). Om man vill få fram en stor mängd data ur ett ganska begränsat antal undersökningsenheter är det tillbörligt att använda sig av en kvalitativ metod. Är man sedan skicklig och använder rätt kvalitativ metod/metoder till sina objekt kan man få fram de icke mätbara egenskaperna hos ett fenomen (Holme & Solvang, 1997).

3.2 Retorisk analys

Retorisk analys är en form av dokumentanalys. Dokumentanalys inbegriper insamling av, bearbetning av och tolkande av dokument (Bengtsson m.fl., 1998) Man gör en dokumentanalys för att ta reda på vad en text i själva verket säger och hur den säger det (Hellspång & Ledin, 1997). Man är alltså ute efter textens underliggande mening, dess syfte. Hellspång och Ledin talar om att man inom många humanistiska områden i princip bara har textanalys som verktyg för att ta reda på hur människor har levt och förhållit sig till varandra, hur deras tankar har vandrat eller vilken roll olika saker har spelat för hur ett samhälle har utvecklats (Hellspång & Ledin, 1997).

I vår uppsats har vi, genom att analysera nio av George W. Bushs tal, skapat oss en bild av hur hans retorik har sett ut sedan han tillträdde som president. Vi har även gjort jämförelser mellan talen och då använt oss av en del kvantitativa inslag. Våra dokument är utskrivna tal som vi skrivit ut från Internet. Samtliga tal har Vita Husets officiella hemsida, www.whitehouse.gov, som källa. Talen har vi sedan analyserat efter Karlberg & Mrals (1998) analysmodell för retorik. Den innehåller fem steg: kontextanalys, dispositionsanalys, analys av övertalningsmedel, argumentationsanalys och stilanalys. Vi har dock ändrat på ordningen i stegen. Argumentationsanalysen presenteras sist av de fem stegen. Anledningen till detta är att den, som vi kommenterar i urvalet, endast bygger på tre av de nio talen. De övriga stegen är

tematiska medan argumentationsanalysen är en redogörelse tal för tal. Våra tolkningar ligger sedan till grund för en slutdiskussion som knyter samman hela uppsatsen.

3.3 Urval

Det som kännetecknar kvalitativa undersökningar är förhållandevis små urval som man söker nå ett forskningsmässigt djup i. Det handlar om att hitta informationsrika fall, eller tal i vårt fall (Patton, 1990). Vid urvalet av texter är det mycket viktigt att verkligen tänka över vilka texter man väljer att studera. När man gör kvalitativa analyser av texter bygger de alltså ofta på ett relativt begränsat urval som trots det måste vara logiskt och konsekvent (Jarlbro, 2000).

Vi har redan från början varit mycket väl medvetna om att betydelsen av urvalet var stor för resultatet av vår uppsats. Om vi inte lyckades med urvalet skulle vi missa mycket av det vi nu kunnat konstatera i analyserandet av talen. Motivet till att vi valde de tal vi gjorde handlade främst om representativitet. Vi ville ha tal som hållits inför olika publik, som behandlade olika och samma ämnen, som gav prov på olika disposition och som låg spridda över i stort sett hela Bushs presidentperiod. Den urvalsteknik vi valde att använda går under beteckningen strategiskt urval, då det gäller att ta med så olika undersökningsenheter i ett urval som möjligt för att få en så nyanserad kunskap som det bara går (Holme & Solvang, 1997).

De tal som vi först bestämde oss för att ta med var 2002 och 2003 års State of the Union-tal, samt Bushs installationstal från januari 2001. Dessa tre tal har liknande publik och form. Vi fann nämligen vid arbetet med att hitta rätt tal att det var svårt att kombinera tal för att få den jämförelse vi var ute efter. Vi hamnade efter ett antal olika varianter på ett antal av sammanlagt nio tal. Två daterade innan den 11 september (010120 och 010219), två i anslutning till attackerna (010911 och 010920) och fem hållna efter (011207, 020129, 020311, 020912 och 030128). Antalet tal har varit på gränsen till ohanterligt, men i slutändan motiveras mängden av att vi gjort en helhetsanalys av talen och inte en detaljanalys. Detta har inneburit att vi har haft nytta av samtliga tal och att vi hade förlorat på att ta bort något av dem. Faktum är att vi innan den absolut sista gallringen hade 11 tal. Vi hade till och med identifierat alla stilfigurer och troper i de två tal som vi refuserade i sista stund. De tillförde inget som inte fanns att finna i det övriga materialet. Vi nådde alltså informationsmättnad efter nio tal och kunde därför avvara de sista två. Jarlbro (2000) trycker på detta med informationsmättnad och menar att det är en viktig del vid materialinsamling.

Nästa avsnitt kommer att behandla något som spelar en avgörande roll när man väl gjort sitt urval, men som också påverkar urvalet. Förförståelse.

3.4 Förförståelse

Förförståelsen spelar en viktig roll för all tolkning (Hellspong & Ledin, 1997; Thurén, 1991, Ödman, 1979). Alla har en viss förförståelse för mycket av det som man möts av (Thurén, 1991). Även forskare har en viss förförståelse (Holme & Solvang, 1997). Denna förförståelse kan ställa till problem för objektivitet i undersökningen om man som forskare inte är väl medveten om sina förutfattade meningar som är en del av ens förförståelse (Kvale, 1997; Thurén, 1991).

Hermeneutikerna betonar förförståelsens betydelse för tolkning. De menar att vi inte uppfattar verkligheten enbart med våra sinnen utan de menar att det som vi tror är rena sinnesintryck, i själva verket är intryck präglade av tolkning (Kvale, 1997). Olika människor har olika förförståelse, och det finns inget fog för att utgå från att ens egen är den rätta.

Ett centralt begrepp inom hermeneutiken är den hermeneutiska cirkeln. Denna cirkel utgörs av ett växelspel mellan förförståelse och erfarenhet, delar och helhet. Med detta menas att man utgår från en vag och intuitiv uppfattning om en texts helhet, för att gå vidare med en tolkning av de enskilda delarna, och sedan återigen se till helheten. Denna cirkel ses som en möjlighet till allt djupare förståelse av betydelsen hos en text för varje varv man gör i cirkeln. Förförståelse och erfarenhet förutsätter varandra i det eviga förloppet (Thurén, 1991).

Genom hela uppsatsarbetet har vi från och till diskuterat hur vår förförståelse påverkat de tolkningar och slutsatser vi drar. Vi är mycket väl medvetna om att vi, precis som alla andra i västvärlden, får en tillrättalagd bild av det som händer i världen. Våra västliga medier vinklar materialet, medvetet och omedvetet, och detta påverkar i sin tur den bild vi som individer får av vår värld. Det finns självklart möjligheter att skaffa sig information från motsatta sidan eller dess medier, men det är inget som gemene man brukar sysselsätta sig med. Vi påstår inte att svenska medier skulle vara marionettdockor till Bushadministrationen, men det är ofrånkomligt för dem att inte påverkas.

Vår förförståelse är något vi inte kommer ifrån och därför gäller det för oss att använda den till vår fördel. I analyserandet har vi haft stor nytta av de kunskaper vi besitter om Bush, amerikansk politik och andra, för ämnet, intressanta ingredienser. Vår förståelse har varit till stor hjälp då vi diskuterat fram vilka aspekter som är viktiga och intressanta i talen och vilken koppling saker och ting har till varandra. Att vi varit med om den 11 september ger oss en förståelse för de känslor som bubblar inom det amerikanska samhället. Även om det inte var vårt land som attackerades, var det vårt sätt att leva som attackerades. Även om det inte var vår politik som attackerades, var det en demokrati som attackerades. Vi kände med de oskyldiga offren och vi led med deras familjer. Vi fasade över grymheten hos självmordspiloterna och letade efter svar på frågor om vad som kan driva en människa till att flyga ett fulltankat trafikflygplan rakt in i en av världens högsta byggnader. Alla dessa känslor har gett oss en förförståelse som vi inte har om, exempelvis, Andra Världskriget. Även om detta krig också väcker starka känslor kan vi omöjligt förstå hur det var att leva i en tid då Europa stod i lågor och människor gasades ihjäl för sin religiösa övertygelse eller sexuella läggning. Vi har förhoppningsvis lyckats hjälpas av vår förförståelse istället för att stjälpas av den.

3.5 Tillvägagångssätt

Efter det att vi valt ut de nio talen la vi ner mycket tid och kraft på att lära oss materialet. För att kunna göra en helhetsanalys måste vi vara väl förtrogna med både essensen i talen och varje liten detalj. Alla delar hjälper oss i vår analys och i sökandet efter svar på våra frågeställningar. Vi lärde känna talen genom att först leta upp alla stilfigurer i alla talen. Det handlade om flera hundra stilfigurer sammanlagt. Därefter identifierade vi de olika delarna i varje tal. När vi var klara hade vi dels tal som såg ut som målarböcker och dels hade vi en bra bild av alla tal.

4 Teori

När man skall genomföra en retorikanalys är det viktigt att inse att den måste göras utifrån ett helhetsperspektiv. Detta innebär att det inte enbart är isolerade delar av den kommunikativa processen som beaktas, utan arbetet inbegriper hela talsituationen inklusive dess samhälleliga kontext. Kontexten, den retoriska situationen, är det som bör vara utgångspunkten för en retorisk analys. Detta eftersom alla retoriska yttringar som görs är situationsbundna till en specifik förhistoria, ett efterspel, en publik och ett unikt syfte som noga skall identifieras och beaktas (Karlberg & Mral, 1998). Följaktligen är retorik som vetenskap och analysverktyg inte enbart empirisk och deskriptiv, utan framförallt tolkande och i viss mån värderande.

Retoriken är kritisk till sin natur, i den meningen att den frågar hur texter fungerar i sitt sammanhang och inför den givna publiken. Som kritisk analys handlar retoriken om att utveckla medel för att upptäcka språkliga finesser, strategier och manipulationer och att kritiskt kunna bedöma andras budskap (Karlberg & Mral, 1998). För att kunna förstå en text och dess funktion är det viktigt att ha en klar uppfattning om vem och vad som utgör dess publik eller mottagare. Följaktligen är en undersökning av kontexten avgörande för att kunna skapa en förståelse för den retorik man ska ta till sig.

4.1 Kontext

I studiet av retorik undersöker man inte enbart konkreta mänskliga yttranden, utan man sätter dem även i sitt sammanhang för att därmed kunna analysera dem mot en bestämd bakgrund. Språket är handlingar där talaren agerar utifrån en bestämd kontext och sin uppfattning om denna. Textens kontext innefattar flertalet områden såsom genre, retorisk situation, retoriska problem, textens talare och författare. Det är en växelverkande förståelse av helheten och delarna, texten och kontexten (Karlberg & Mral, 1998).

4.1.1 Genre

För att få en bild av textens övergripande karaktär måste man genrebestämma den och identifiera den arena, på vilken den presenteras. Den klassiska retoriken delar in tal och andra övertygande texter i tre genrer:

- *Genus deliberativum* är de politiska talens genre. Talaren eller författaren förordar eller avråder en viss handling och målet är att debatten skall leda till ett gemensamt beslut.
- *Genus demonstrativum* är det som återfinns i ceremoniella tal, där talaren försöker lyfta fram egenskaper hos den som är föremål för talet.
- *Genus giudiciale* tillhör den juridiska genren med försvar och anklagande.

En text behöver dock inte falla under en enda genre, utan kan innehålla inslag av flera. Syftet med att genrebestämma en text är att göra en övergripande bestämning av vad det är för text som föreligger och vilka retoriska funktioner den har (Hellspong, 1992).

4.1.2 Retorisk situation

Att bestämma den retoriska situationen innebär att man sätter in texten i sitt sammanhang och den situation den presenteras i. Dessa faktorer är historiskt, politiskt, socialt och ekonomiskt betingade. Dessutom är det så att varje retorisk situation i någon mån styrs av regler, må vara oskrivna eller klart uttalade. Antalet regler och deras karaktär beror bland annat på huruvida situationen är privat, offentlig, informell, formell och så vidare, eller en kombination av flera (Karlberg & Mral, 1998).

4.1.3 Publik

Vem som utgör publiken påverkar talarens sätt att förmedla sitt budskap. Skillnader måste göras mellan avsedd och faktisk publik. Anpassar sig talaren inte till sin målgrupp riskerar han att få en annorlunda publik eller rent av bli utan. Förutom att texten skall vara väl anpassad till situationen skall den alltså även vara lämpad för publiken, retoriskt kallat *aptum*. Ytterst är det nämligen publiken som sätter de villkor som talaren skall anpassa sig till. Det handlar om att förstå publikens mentalitet, perception och förförståelse (Karlberg & Mral, 1998).

Inom politisk kommunikation är kontexten, i synnerhet publiken, ofta problematisk eftersom politikern många gånger har fler än en mottagargrupp att vända sig till, han måste anpassa sitt budskap för olika grupper på samma gång. De olika grupperna har inte sällan åtskilda värderingar och intressen och uppgiften att inte stöta sig med någon är tuff. För att undvika sådana situationer använder sig många politiker av en medveten tvetydighet. Med andra ord får budskapet en sådan form att mottagarna kan tolka det i enlighet med sina egna värderingar och synsätt. Samma utsaga kan betyda flera saker för samma person, och olika saker för olika personer. (Heradstveit & Bjørge, 1996).

4.1.4 Retoriska problem

Som analytiker av en talares retoriska problem, identifierar man de invändningar mot budskapet som talaren är medveten om och söker bemöta med språkliga medel. Tillsammans med ovan nämnda publik, omständigheter och regler, utgör det retoriska problemet utgångspunkten i valet av övertygande medel, argument, stil och så vidare (Karlberg & Mral, 1998).

4.1.5 Talare och författare

Talare och författare behöver inte alltid nödvändigtvis vara samma person. De flesta politiker använder sig av så kallade spökskrivare. Det är som analytiker viktigt att fundera över vilka karaktärsdrag talaren har, vilken trovärdighet han har i det aktuella sammanhanget och hur han generellt uppfattas av sin samtid (Karlberg & Mral, 1998).

4.2 Talets disposition

Disposition handlar givetvis om hur en text organiseras, men den är även ett medel för att kunna leda publiken mot en bestämd övertygelse. Strukturen i en text har nämligen olika funktioner i den övertygande processen. Enligt den klassiska retoriken innefattar dispositionen av ett bra tal fem delar i ordningen *exordium*, *narratio*, *propositio*, *argumentatio* och *conclusio* (Hellspong, 1992; Hägg, 1998; Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993).

4.2.1 Exordium

Exordium är talets första del. Den klassiska retoriken föreskriver här tre syften med exordiumet i ett tal. Det första är att talaren skall göra publiken uppmärksam, välvillig och läraaktig. En positiv, uppmärksam och intresserad publik är nästan en förutsättning för att talaren skall lyckas i sin övertygelse. Det andra syftet är att då talaren fått en uppmärksam publik gäller det att få publiken välvilligt inställd genom ett trovärdigt, kunnigt och engagerat intryck. Det tredje och sista syftet är att göra publiken läraaktig, att få den mottaglig för information. Detta kan ske på olika sätt, exempelvis genom *partitio*, som anger hur talet är uppbyggt, och retoriska frågor, *interrogatio* (Hellspong, 1992; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993).

4.2.2 Narratio

Narratio har innebörden bakgrund eller berättelse, som har till uppgift att sätta in publiken i ämnet. Grunden i ett lyckat narratio är en tydlig, sannolik och tillräcklig bakgrund eller historik som är utformad på ett lagom kortfattat sätt, men som ändå lyckas sätta in publiken väl i ämnet (Hellspong, 1992; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993). Innehållet i narratio är avhängigt hur talaren uppfattar publik, situation och ämne (Karlberg & Mral, 1998).

4.2.3 Propositio

I talets tredje del, *propositio*, presenteras talets huvudtes. I *propositio* har talaren stora möjligheter att påverka hur publiken kommer att uppfatta budskapet, och vilka delar den kommer komma ihåg. *Propositio* skall hållas kort för att talaren skall kunna vara säker på att publiken lyssnar efter rätt saker (Rydstedt, 1993). Kontroversiella saker kanske inte är lämpliga att säga rent ut i detta skede av talet. Att på så vis hålla på slutsatsen kan vara effektivt.

En text innehåller alltid en eller flera *propositio*. Dessa *propositio* är desamma som de uppfattningar eller påståenden som talaren vill framföra. Tesen i talet kan vara tydlig, men den kan även vara implicit, inbäddad bland orden och underförstådd. Det är även vanligt att talare använder sig av antiteser, vilket innebär att han argumenterar både för sin sak och mot motståndarens (Karlberg & Mral, 1998).

4.2.4 Argumentatio

Argumentatio består i allmänhet av *probatio* och *refutatio*. I *probatio* betonas förargumenten, och i *refutatio* bemöts och neutraliseras motargumenten. Hägg (1998) menar att det är endast i riktigt solklara fall som talaren kan hoppa över dessa moment och ändå lyckas med sin sak.

Probatio. Det anses att bevis växer i styrka när de samlas. Ett starkt inledande argument brukar dra med sig de svagare efterföljande. Det är fördelaktigt att inleda med ett starkt bevis, eftersom detta understryker att man har något viktigt att framföra och för att publiken oftast är mest uppmärksam i början. Därefter skall talaren fortsätta med sina svagare argument för att sedan avsluta med det starkaste eftersom det anses att publikens intresse då har tilltagit igen.

De argument talaren framför varierar i utformning, mycket beroende på deras samhällseliga ursprung, *topos*. Ett argument som talar för en sak kan således ha olika utformning beroende på den samhällseliga och politiska kontext det hämtas från (Hellspong, 1992; Hägg,

1998; Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993). Ett effektivt retoriskt grepp i argumentationen för sin sak är det som retoriskt kallas för *comparatio*. Det innebär att man bygger upp sin argumentation som en jämförelse mellan två företeelser (Corbett, 1990; Johannesson, 1998).

Refutatio. I refutatio är det däremot mer fördelaktigt för talaren att bemöta motståndarens svagaste argument först. Sålunda kan han försvaga motståndarens totala framtoning och lägga grunden för motståndarens fall. Det kan också förekomma att talaren använder påhittade och löjeväckande argument, då även de kan mota tillbaka de faktiska motargumenten (Hellspong, 1992; Hägg, 1998; Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993).

4.2.5 Conclusio

Conclusio utgör den sista delen av talet och innebär en avrundning och sammanfattning. Avslutningen kan göras på många olika vis, ofta beroende på ämne och syfte. Enligt den klassiska retoriken skall avslutningen innehålla en sammanfattning av de viktigaste argumenten, *recapitulatio*, och dessutom en sista vädjan till publiken att stödja tesen. (Hellspong, 1992; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993). I den talade texten brukar detta vara den viktigaste delen, medan det i den skrivna formen ofta är början som är viktigast (Hägg, 1998). Ett vanligt drag i slutet av ett anförande är det att trissa upp stämningen genom att ondöra sig över motståndaren, *amplificatio* (Hellspong, 1992; Hägg, 1998; Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993).

Självklart förekommer avvikelser från den klassiska retorikens idealdisposition. Liksom övriga aspekter av en övertygande text, varierar valet av disposition med ämnets karaktär, talarens person, publikens egenskaper och den givna situationen. Ett ofta förekommande sätt att avvika från denna disposition är att gå direkt på huvudfrågan, utan någon egentlig inledning eller bakgrundsbeskrivning. Den retoriska benämningen på detta är *in media res* vilket kan översättas till ”i sakens mitt” (Karlberg & Mral, 1998; Rydstedt, 1993).

4.3 Övertalningsmedel

Övertalningsmedlen är de medel som används i försöket att övertyga publiken. Det finns tre grundläggande typer av övertalningsmedel: *logos*, *ethos* och *pathos*, vilka tillsammans utgör grunden för all argumentation (Karlberg & Mral, 1998). Vilket eller vilka av dessa övertalningsmedel man använder avgörs huvudsakligen av den tes man framför, samt rådande omständigheter, kanske främst av den publik man vill övertyga (Corbett, 1990).

4.3.1 Logos

Logos är den grekiska termen för argumentation. I textens logos undervisar, upplyser och informerar talaren sin publik, en språkhandling som med retoriska termer kallas *docere*. Genom logos väddar talaren till åhörarnas förnuft och kritiska omdöme. Talarens behärskning av frågan inger förtroende hos publiken och får den att lita på hans sakskäl (Hellspong, 1992; Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998).

4.3.2 Ethos

Ethos handlar om att man som talare kan övertyga med hjälp av sin personlighet och trovärdighet. Det är tätt knutet till språkhandlingen *delectare*, som betyder behaga, roa och väcka förtroende. Talarens karaktär och trovärdighet är av yttersta vikt. Det spelar ingen roll hur sant hans budskap är, verkar han inte pålitlig har han ingen chans att få publiken på sin sida. Ibland verkar det nästan som att det är viktigare med ett starkt ethos än vad det är att vara sanningsenlig, vilket säger en hel del om vikten av denna ingrediens i ett framförande. I dagens samhälle kan det ofta vara svårt att avgöra vad som är sant i all den information som flödar kring oss. Vi talar sällan om vad som är sant eller falskt, utan försöker snarare avgöra informationens tillförlitlighet. Vi bedömer trovärdigheten från fall till fall, utifrån källa, medium, hur det framförs, av vem och så vidare.

Auktoritet är ett vanligt sätt för talaren att skapa förtroende för sin person. Hur talaren här framtonar sig själv är viktigt. Ett annat vanligt sätt är att försöka skapa samhörighet, en ”vikänsla” med publiken. Detta kan göras på flertalet sätt. Verbalt i form av värderingar och intressen, men även uppträdande och sätt att klä sig har ett budskap (Karlberg & Mral, 1998).

4.3.3 Pathos

Människor är inte bara förnuftiga utan de är även skapade med känslor och passion. Pathos handlar om känslor, såväl talarens som publikens. Den språkhandling som är knuten till pathos är *movere*, som betyder att röra och påverka publikens känslor. Beroende på talets syfte kan talaren välja att väcka upprördhet, medlidande, engagemang eller vilken annan känsla som främjar hans framförande. Talarens iver för sin sak väcker sympati för hans person och intresse för hans ämne. I politiska sammanhang utnyttjar man ofta de motsatta känslorna av hopp och förtvivlan för att övertyga om sin ståndpunkt. Att uttrycka egna känslor är ett vanligt knep i retoriken, men det är även viktigt att betänka att frånvaron av dem även det väcker känslor hos publiken. Rent demonstrativ och medveten saklighet kan vara en strategisk del av argumentationen (Hellspong, 1992; Karlberg & Mral, 1998). Johannesson (1998) menar att det är praktiskt taget omöjligt att utesluta pathos i ett tal. Att vädja till känslorna är absolut nödvändigt för att lyckas, för att kunna övertyga. All vältalighet, menar han, bygger nämligen på föreningen av *docere*, *delectare* och *movere*. Att dra en definitiv gräns mellan förnuft och känsla är nästintill omöjligt, ett argument som synes vädja till förnuftet, väcker med största sannolikhet också känslomässiga reaktioner. Lite stick i stäv med åsikten om att samtliga språkhandlingar förenas är Corbetts (1990) påstående om att man kan använda sig exklusivt eller dominerande av bara en av dessa, men även han säger att talaren kan utnyttja alla tre.

4.4 Stil - innehåll, form och verkan

Den språkliga utformningen av texten, *elocutio*, är minst lika viktig som väl valda argument. Stil handlar om relationen mellan innehåll, form och verkan i en text. Denna del i analysen av retorik handlar dels om att bedöma textens övergripande stil, det vill säga vilken nivå språket ligger på, samt om den är korrekt och begriplig, och hur talaren gör texten uttrycksfull med hjälp av olika stilfigurer.

4.4.1 Stilnivå

För att kunna bedöma vilken stilnivå en text ligger på är det vitalt att ha klart för sig vilken kontext, vilken social situation den förekommer i. Stilnivå och kontext är ofta beroende av varandra. Traditionellt kan man tala om tre stilnivåer: hög- mellan- och lågstil. Högstilen används i högre sociala sammanhang och utgörs av texttyper som lagtexter och förvaltningstexter. Denna stil är mycket korrekt och ofta solenn och högravande. Mellanstilen, eller normalprosan förekommer i nyheter och har sitt signum i enkelhet och vårdad och korrekt form. Lågstilen präglas av jargong, folkligt talspråk, dialektala uttryck och även svordomar och kraftuttryck (Karlberg & Mral, 1998; Hellspong, 1992).

Om en talare blandar dessa stilar begår han *stilbrott*. Är detta då ett medvetet drag för att framkalla en viss effekt? Ofta används dessa brott för att väcka uppmärksamhet, men det är långt ifrån alltid det är lyckat att använda sig av stilbrott. Det kan lika gärna utmynna i minskad trovärdighet och talaren framstår istället som lismande. Att välja en passande stil hänger samman med begreppet *decorum*, vilket innebär att talaren ska kunna anpassa sig till den specifika situationen och inte väcka publikens förbittring eller förargelse. För att bli accepterad och kunna förvissa publiken om rätt i sak, gäller det att hålla sig väl med de normer och regler som råder i den specifika situationen. Det är sammanhanget som avgör var gränsen mellan passande och inte passande går (Karlberg & Mral, 1998).

4.4.2 Stilfigurer

Stilfigurer innebär en avvikelse från det normala sättet att uttrycka något. Karlberg & Mral uttrycker det som ”/.../ estetik med ett retoriskt syfte /.../ ” (Karlberg & Mral, 1998:46). Genom att använda dessa okonventionella formuleringar vill talaren uppnå en viss effekt för att kunna övertyga, väcka publikens intresse och känslor. Talaren är även intresserad av att förtydliga och framhäva. Stilfigurerna är en del av argumentationen, då de tvingar publiken att se situationen ur en bestämd vinkel.

Man brukar skilja mellan två typer av stilfigurer, nämligen *trop*er och *ornament*. En trop, som ursprungligen betyder vändning, säger annat eller mer än vad de faktiska orden anger. Följaktligen används de då ordens bokstavliga mening inte räcker till för att uttrycka det man vill. Det som kännetecknar troperna är att de uteslutande handlar om relationer mellan begrepp, aldrig om begreppen sedda i isolation. Med hjälp av tropor kan man skapa nya och okonventionella perspektiv som i sig kan leda till ny förståelse (Heradstveit & Björge, 1996). Förståelsen av tropor bygger på att publiken gör de associationer talaren vill att de ska göra. Allts är det avgörande vad det är för publik talaren vill nå med sina tropor (Karlberg & Mral, 1998). Johannesson (1998) menar att retoriker, för att fånga lyssnarens intresse och uppmärksamhet, ibland måste uttrycka sig på ett mer måleriskt manér. Att använda sig av tropor kan hjälpa talaren att uppnå detta. Bilder har en speciell möjlighet att styra människor och är således ett mycket effektivt vapen för att övertyga och övertala.

Som ornament behåller orden sin bokstavliga mening. Ornamenten kan sägas vara språkliga prydnader, vilka bidrar till att göra talet mer tilldragande. De bygger på olika typer av mönster, strukturer och scheman som bidrar till textens variation och rytm. Precis som troperna kan ornamenten framhäva och ge eftertryck åt viktiga delar av texten. Som Hellspong uttrycker det: ”Det ökar talets språkliga energi och naglar fast en viktig tanke med en minnesvärd

formulering.” (Hellspång, 1992:37). Kontexten i en text spelar en avgörande roll för vilken mängd figurer som är lämplig (Karlberg & Mral, 1998). Nedan följer en förteckning över de troper och ornament som vi använt oss av i analysen. Vi vill understryka att vi identifierat många fler, men eftersom vi inte kommenterat dem i analysen finns de inte med i förteckningen. För enkelhets skull är de presenterade i alfabetisk ordning.

4.4.3 Troper

Allegori. En form av förlängd eller fortsatt metafor, där en bild växer ut till en berättelse. Ofta när man använder allegorier är det någon form av besjälning inblandad. Exempelvis kan sociala institutioner skildras som människor med individuella drag. Fördelen med att tala allegoriskt kan förvandla en abstrakt beskrivning till en konkret berättelse. För politiker kan denna stilfigur komma väl till pass, eftersom det indirekta uttrycksättet den innebär befriar talaren från det fulla ansvaret för den tolkning lyssnaren gör av hans uttalande (Corbett, 1990; Hellspång, 1992).

Apostrofering. Talaren vänder sig här bort från sina egentliga åhörare och låtsas istället tala till exempelvis döda eller frånvarande personer, eller något högre väsen, som exempelvis Gud. Apostrofering används för att väcka känslor (Corbett, 1990; Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998).

Citat. Innebär att man använder yttranden från andra mer eller mindre kända personer (Karlberg & Mral, 1998).

Eufemism. En förskönande omskrivning av ett ting eller företeelse (Karlberg & Mral, 1998).

Interrogatio. En retorisk fråga. Här efterfrågas egentligen inte något svar utan frågan skall snarare betraktas som ett givet påstående. Syftet är snarare att man vill påstå eller förneka något indirekt (Corbett, 1990; Johannesson 1998).

Metafor. En underförstådd jämförelse mellan två saker av olika natur, men som ändå har något gemensamt. Med hjälp av metaforen återger man en sida av verkligheten med hjälp av en annan, vilket hjälper till att forma lyssnarens syn på något med hjälp av något annat (Corbett, 1990; Hellspång, 1992).

Metonymi. Metonymin är släkt med metaforen, men här finns istället en närhetsrelation mellan begreppen, eftersom de parafraaser man gör här betecknar ett känt samband med det som uttrycken egentligen syftar på. En liten del representerar helheten (synekdoke), eller helheten representerar en del. Metonymin representerar kausala relationer och kan användas för att ge kamouflage åt det som sägs, vilket ger i handen att åhöraren inte kan vara helt säker på vad som åsyftas (Hellspång, 1992; Hellspång & Ledin, 1997; Heradstveit & Bjørgo, 1996; Rystedt, 1993).

Synekdoke. Är en form av metonymi. Här är relationen mellan det utsagda och det åsyftade, den som råder mellan delen och helheten. Ofta är delen mer konkret än helheten, mer påtaglig,

varför synekdoeken ger bättre åskådlighet åt det som sägs. Synekdoeken representerar en rumslig relation mellan begreppen (jämför metonymi) (Hellspong, 1992; Heradstveit & Bjørge, 1996).

Ratiocinatio. En retorisk fråga som talaren själv besvarar (Hägg, 1998).

Sarkasm. Ett slags hånfull ironi (Johannesson, 1998; Karlberg & Mral, 1998).

Satir. En hånfull och ibland förlöjligande framställning (Karlberg & Mral, 1998).

4.4.4 Ornament

Alliteration. Bokstavsrim i början av, eller medialt av närliggande ord i en text. Ett sätt att skapa sinnlig suggestion genom att ge talet rytm (Corbett, 1990; Hellspong, 1992).

Anafor. En serie fraser som alla börjar med samma ord eller uttryck (Corbett, 1990; Hellspong 1992).

Hopning. En serie uttryck för likartade begrepp eller tankar som radas upp efter varandra, en varierad upprepning. Den ger talet tyngd och kraft genom att det ersätter något allmänt (Hellspong, 1992).

Isocolon. Meningar som är parallellt ställda, lika inte bara i struktur, utan även i längd, det vill säga samma antal ord. Detta bidrar till att ge rytm i det som sägs (Corbett, 1990; Karlberg & Mral, 1998).

Klimax. En hopning som stegrar sig mot slutet, det vill säga ordens vikt ökar genom hela yttrandet där det viktigaste följaktligen kommer sist i satsen (Corbett, 1990; Hellspong, 1992).

Pleonasm. Är en typ av konventionaliserad parafra. Det är ordpar där båda delarna säger ungefär samma sak, där det senare ordet upprepar det förra med ett annat ord. Pleonasmen varken förklarar eller fulländar, men har en funktion i att den kan ge tyngd och eftertryck åt ett uttryck som behöver framhävas (Hellspong, 1992; Hellspong & Ledin, 1997).

4.5 Politisk kommunikation

Politisk kommunikation som forskningsområde är enligt Bengtsson främst inriktad på ”/.../ hur budskap om den politiska verkligheten konstrueras, förmedlas, uppfattas och hanteras av enskilda och grupper. ” (Bengtsson, 2001:9). Att kalla detta för en generell definition av politisk kommunikation är att ta i, men det ger oss ett hum om vad det är. Politisk kommunikation som forskningsgren har existerat relativt kort tid. Det var empiriska väljarundersökningar som beredde väg för det som idag är politisk kommunikation. Vad det handlar om är att försöka förstå vad som ligger bakom exempelvis opinionsundersökningar. Vad är det som får människor att hålla med en viss politiker eller politiskt parti? Hur gör politikerna för att nå ut till folket? Det handlar med andra ord om att se politik som en

kommunikationsprocess i vilken man, istället för att koncentrera sig på individen och dennes meningsskapande, koncentrerar sig på etablerandet av kollektiva, kulturella koder (Heradstveit & Bjørge, 1996).

4.5.1 De retoriska formerna inom politiken

Metaforen är den retoriska figur som fått mest uppmärksamhet i studiet av politisk retorik och språkbruk. Heradstveit & Bjørge (1996) menar att anledningen till detta är att metaforisering kan vara ett viktigt redskap för nytänkande och därmed en potentiell faktor för förändring. Genom att metaforen avviker från förhandsetablerade kategorier kan den få oss att omorganisera våra tankar i nya okonventionella perspektiv och sammanhang. I metaforen associerar vi från en kontext till en annan kontext. Metonymisering är däremot knuten till etablerade och konventionella sammanhang, där ett element redan är förbundet till en större helhet på ett sätt som är känt och vedertaget. I en jämförelse representerar följaktligen en metafor en form för kreativt nytänkande, medan metonymin är baserad på redan etablerade och stabila sammanhang.

I internationella konfliktsituationer är det ofta ett huvudproblem att parterna låser sig fast i tankebanor inom en given uppsättning av alternativa lösningar, vilket implicerar bristande förmåga att upptäcka nya utvägar på problemet. Med metaforens kreativa ton är den en given väg för nytänkande. Metonymi däremot låser bara konflikten genom att inskränka handlingsalternativen, eftersom det ligger i metonymins natur att hålla sig inom redan etablerade ramar. Heradstveit & Bjørge (1996) citerar Paine när de menar att metonymin alltid stadfäster makt, medan metaforen både kan tala emot och underbygga de etablerade maktstrukturerna. Det här är skiljelinjen mellan den politiska dimensionen hos metafor och metonym. Heradstveit & Bjørge skriver vidare att det därför enligt Paine finns en korrelation mellan bruk av metonymi och att sitta i maktposition eller att försvara den etablerade sociala ordningen, samtidigt som det på motsvarande sätt finns ett samband mellan metaforiserande retorik och att vara i opposition till de etablerade värderingarna. De understryker dock att detta handlar om tendenser. Ingen politiker begränsar sig till det ena eller andra, utan varierar stil efter tema och situation. Heradstveit & Bjørge framhåller även att det inte alltid är fallet att metaforer är kreativa och frigörande, utan att de även kan få en ideologiserande och konserverande effekt (Heradstveit & Bjørge, 1996).

4.6 Amerikansk presidentretorik och civilreligion

Ett vanligt förekommande element i amerikansk presidentretorik är det som fått benämningen *religio politics* eller *civil religion* (civilreligion på svenska). Elementet innebär en frikostig användning av religiösa alluderings och tonfall i retoriken. Det är en tradition som har karakteriserat den amerikanska nationen sedan den grundlades, en tradition som präglas av både individuell och kollektiv skyldighet att utföra Guds vilja på jorden. Många troende amerikaner ser Amerika som det nya Israel och Guds utvalda land på jorden (Karlberg & Mral, 1998).

Genom alla tider har amerikanska presidenter sökt stöd hos Gud för sina handlingar och pekat på USA:s särskilda roll i världen. Exempelvis har ofta krig rättfärdigats med hänvisningar

till Bibeln. Detta rättfärdigande fick sig en rejäl törn i och med Vietnamkriget. Inte nog med att USA förlorade kriget, de lyckades inte få det amerikanska folket att se att det var ett krig i mänsklighetens intressen. Det hela späddes på av att de amerikanska soldaterna begick fruktansvärda övergrepp på den vietnamesiska civilbefolkningen som fick den amerikanska arméns hjältegloria att halka ner över öronen. Redan innan Vietnam hade andra politiska händelser minskat religionens roll i politiken. Ett exempel på en sådan händelse är Högsta Domstolens beslut 1973 att tillåta fria aborter. Det var inte förrän Reagan kom till makten 1983 som religionen gjorde ett nytt inträde i politiken (Lejon, 1988)

Religion blev kärnan i Reagans retorik och det är inte för inte som han går under benämningen ”The Godly Leader”. Allt sedan dess har civilreligion varit ett oundvikligt inslag för varje person som vill skapa en förståelse för amerikansk presidentretorik. Presidenten blir genom detta den högsta ledaren, prästen, inom civilreligionen (Lejon, 1988).

Det kanske yttersta beviset för den religiösa grund varpå det amerikanska samhället vilar, är den amerikanska oavhängighetsförklaringen från 1776. I den finns ett antal förklaringar till den presidentretorik som återigen tillämpas i USA. Uttrycket ”God bless you”, ofta med tillägget ”and God bless America”, kan närmast ses som civilreligionens benedicamus. Guds välsignelse tillsägs personer, yrkesgrupper, organisationer och länder med mera (Lejon, 1994).

5 Analys

Nedan följer den analys vi har gjort av Bushs retorik. Vi har, för läsvänlighetens skull valt att disponera nästan samtliga delar av analysen tematiskt. Undantaget är argumentationsanalysen som vi har valt att presentera varje tal för sig. Eftersom vi gör en komparativ helhetsanalys, gör vi inte på något sätt anspråk på en fullständig och fulländad analys av samtliga tal. Istället har vi valt att fördjupa oss mer i de områden vi funnit mest intressanta, medan andra avsnitt blivit föremål för en mer övergripande analys. Beträffande våra hänvisningar till de olika talen har vi två system för detta. Antingen återger vi datum direkt i texten, eller så presenterar vi datumet inom parantes sist i meningen. Citaten som är hämtade ur talen har vi valt att kursivera för tydlighetens skull. Som vi tidigare nämnt finns alla tal att finna på Vita husets officiella hemsida. För de exakta Internetadresserna se litteraturförteckningen.

5.1 Kontexten

Nedan följer en analys av den kontext vari talen har hållits. Vi följer samma ordning som vi använde i teoriavsnittet.

5.1.1 Genren

Bush använder sig av alla de retoriska genrerna i de tal vi har analyserat. Han rör sig mellan genus deliberativum i många tal, till genus judiciale i en del och i samtliga tal använder han sig mer eller mindre av den tredje retoriska genren, genus demonstrativum. Genus judiciale använder han främst i de tal där han anklagar talibanerna och al Qaeda och de tal där han kräver att Irak skall samarbeta med FN. Exempel på detta har vi tagit från det tal som Bush höll i FN:s generalförsamling den 12 september 2002. Upplägget på detta tal är som ett anförande av en åklagare som kräver av juryn att de ska döma Irak till invasion. Bush säger bland annat följande: *"The conduct of the Iraqi regime is a threat to the authority of the United Nations, and a threat to peace."* Att växla mellan de olika genrerna är inget ovanligt utan snarare ett måste för att få ett lagom avvägt tal. I de tal vi just nämnde handlar det snarare om att det finns inslag som kan tillskrivas genus judiciale. Det är främst de passager där Bush räknar upp vad talibanerna står för eller där han går igenom hur Irak på punkt efter punkt brutit mot löften och resolutioner.

Bush använder sig även av den tredje retoriska genren, genus demonstrativum. Särskilt i talet i Oklahoma City den 19 februari och i talen från den 11 och 20 september 2001. Talet i Oklahoma innehåller väldigt mycket hyllningar. Allt från stadens ledare till stadens medborgare får beröm och beundran av Bush. Han säger bland annat: *"Americans found a lot to admire in Oklahoma during those days."* Det finns en tendens till att Bush använder sig mer av genus demonstrativum efter den 11 september. Han talar om, och hyllar, någon eller några, ofta stora delar av den amerikanska befolkningen, i alla tal som dateras efter terroristattackerna och som vi analyserat.

Sammanfattningsvis kan vi således konstatera att president Bush använder sig av alla tre olika retoriska genrer och flyttar sig emellan dem på ett naturligt sätt.

5.1.2 Den retoriska situationen

En viktig del i den retoriska situationen är den historiska aspekten. USA har en händelserik historia bakom sig, och Bush är väl medveten om de minnen den amerikanska befolkningen har därav. Då tänker vi bland annat på insatserna i Vietnam och det stora mantal som fick sätta livet till för USA:s sak. Bush måste passa sig för vad han säger. Exempel på hur han anpassar sig väl till detta är talet han håller den 20 september. Narratiot i detta tal är oerhört återhållsamt och passande för situationen. Vidare förankrar Bush situationen i historien då han jämför kommande vedergällning mot terroristerna med Gulfkriget och kriget i Kosovo. Han antyder bara vad som kan hända snarare än beskriver vad som skall hända. Det förekommer inga osmakliga beskrivningar av vad som ska drabba terroristerna. Bush verkar vara väldigt mån om att inte skapa några krigsassociationer av soldater som kämpar och så vidare. Presidenten visar här, enligt oss, prov på decorum. Det är något vi, och många med oss, anser varit hans brist i tidigare uttalanden, där han bland annat gjorde osmakliga anknytningar till Vilda Västern genom att säga att de ansvariga för attackerna den 11 september är *"Wanted dead or alive"*.

Situationen ter sig lite annorlunda i talet den 7 december 2001, på minnesdagen av Pearl Harbor. Med finns fortfarande en stark knytning till historien. Bush talar till sin armé, som redan är beredd att slåss för Amerika och Bush behöver därför inte övertyga dem om att krig är rätt sätt att gå tillväga. Det han snarare gör är i stället att ingjuta mod i soldaterna genom att visa sin tro på dem. Här är det även så att Bush använder sig mer av historien än av Gud i sin argumentation. Han säger: *"Each one of you is commissioned by history to face freedom's enemies."* Tack vare insatserna under Andra Världskriget kunde världen räddas från tyranni, och tack vare stundande operationer kommer världen, genom de insatser den amerikanska armén utför i denna stund, i Afghanistan och runt om i världen, kunna räddas från terrorismen. Denna publik har kanske större känslor kopplade till historien, varför Bush här väljer att använda sig av den, snarare än av Gud, som Bush annars inte är sen att tillgripa. För denna publik är krig redan ett faktum som de är väl införstådda med.

Bush gör ofta anknytningar till historien och utnyttjar kontexten i sin argumentation. Ett exempel står att finna i det State of the Union-tal han håller den 28 januari 2003. Bush säger: *"Ladies and gentlemen, seldom has history offered a greater opportunity to do so much for so many."* Han fortsätter sedan i slutet av talet: *"And we go forward with confidence, because this call of history has come to the right country."* Vi tror detta är ett grepp som fungerar väl inför den patriotiska hemmaopinionen, men ställer oss frågande till om samma medel passar delar av den faktiska publiken, det vill säga övriga världen och i synnerhet Europa. Varför skulle resten av världen gå med på hans påståenden om att USA är det förlovade landet? Vi tror inte att övriga västvärlden alls är införstådda med detta, varför vi ställer oss lite tvekan till att föra sådana resonemang i detta sammanhang.

5.1.3 Publiken - en delikat fråga

Frågan kring vem som är Bushs publik är av ett mycket intrikat slag. Många tänkbara mottagare finns till hans framträdanden. Både avsedda och faktiska. Även om president Bush har en primär, avsedd publik är det långt fler som faktiskt lyssnar på honom. Nästan samtliga av hans uttalanden framförs i tv, många av dem världen över. Kan man inte nå dem via tv, står de att finna på Internet och så vidare. Vill man höra presidenten, går det. Däremot är vi väl medvetna

om att vissa delar av världen inte har tillgång till denna teknik och därmed har svårare att nås av presidentens budskap.

Något vi har reflekterat mycket över är när Bush utger sig för att ha en given publik, om han då ändå avsiktligt även talar inför motståndares och fienders öron. Med största sannolikhet har de tillgång till materialet och är säkerligen också intresserade av att höra vad presidenten har att säga.

Vi har iakttagit ganska markanta skillnader i ton och språkanvändning beroende på skiftande kontexter, i synnerhet skiftande publik. Vi ser en slående skillnad mellan de olika talen i hänvisandet till Gud som auktoritet och som stödargument för de teser som förs fram. Bush och det amerikanska folket har en stor tillit till religionen och den allsmäktiga guden. Därför hänvisar Bush ofta till Gud i sina State of the Union-tal och även i andra tal där hemmaopinionen utgör hans mottagare. Som en kontrast till detta kan vi se det tal han håller den 12 september i Förenta Nationernas byggnad till Generalförsamlingen, ett år efter terrorattackerna i New York och mot Pentagon. Här ser vi en helt annan saklighet i Bushs argumentering och det är få känslomässiga yttranden. Inte vid ett endaste tillfälle i framförandet åberopar Bush Gud som auktoritet, en auktoritet han annars ofta använder för att rättfärdiga krigsplaner. När rättvisa och fred ska frambringas, är Gud alltid på USA:s sida, enligt Bush. Talet i FN är en förberedelse för vad som komma skall och Bush är hård i sin framtoning. Han ställer krav och säger att om FN inte är med USA, gör USA vad som måste göras ändå, med eller utan FN:s hjälp. Han håller inne med de religiösa tonerna och inte ens det för Bush (och flera tidigare presidenter) traditionella God Bless, får någon plats i slutet av talet. Bush är medveten om att kontexten här ser lite annorlunda ut. Av detta tal att döma är Bush medveten om att stora delar av den övriga världen är mer sekulariserad och att där använda sig av Gud som argument skulle med största sannolikhet inte få något gehör, snarare väcka publikens ovilja. Bush visar även återhållsamhet i Gudsanspelningarna i det tal han höll inför världskoalitionen på halvårsdagen av den 11 september. Inför 170 utländska ambassadörer insåg Bush att det inte passade sig att tala om Gud eller USA:s utvaldhet.

Frågan kring användandet av Gud och religiösa anspelningar och motiv i talen är mycket intressant i relation till den publik som finns. Samtidigt som State of the Union-talen är en rapport riktad till kongressen och landets medborgare, är det en långt större publik som har möjlighet att nås av dem. USA är världens mäktigaste land och många världsmedborgare är intresserade av hur det går för denna mäktiga nation och av vad dess president har att säga om kampen mot terrorism och krigsinsatser i Irak. Därför kan man undra hur stor hänsyn Bush tar till den möjliga publiken. State of the Union-talen genomsyras av en religiös ton och man kan fråga sig huruvida dessa inslag gynnar förtroendet för Bush runt om i världen. Återigen är detta en fråga om vem som egentligen är hans faktiska publik. I det State of the Union-tal Bush håller den 29 januari 2003 säger han: *"My hope is that all nations will heed our call, and eliminate the terrorist parasites who threaten their countries and our own."* Detta starka uttalande är ett tecken på att han talar till en större publik. Det är även ett inslag som går att koppla till den amerikanska tron på sig själv som, ett av Gud utvalt land, förpliktigt att skapa *"peace and freedom"* i världen. För övrigt två ständigt återkommande ledord i Bushs retorik.

Talet den 20 september 2001, nio dagar efter terrorattackerna, är ytterligare ett intressant tal ur publiksynpunkt. Det är riktat till kongressen och det amerikanska folket, men det råder

inga tvivel om att även resten av världen ger det en enorm uppmärksamhet. Mycket riktigt säger Bush här att: *"Every nation, in every region, now has a decision to make. Either you are with us, or you are with the terrorists."* Detta är en saklig och tydlig uppmaning till övriga världen om att göra ett ställningstagande i frågan. Även i detta tal har Bush en stark koppling till Gud. Förmodligen beror det på situationen. Vi vet ju alla att Gud aldrig får så stort utrymme som när vi sörjer. Därför kan det tänkas att det sväljs lättare av publiken. Samma fenomen ser vi i en liknande situation, i talet vid Oklahoma Memorial Center, där han till och med säger: *"I hope it helps to remember that we are never closer to God than when we grieve."*

Den möjliga och faktiska publiken är inte alltid så lätt att fastställa. Inte heller frågan om huruvida Bush alltid tar hänsyn till denna publik i sin retorik. Dock kan man sammanfatta detta avsnitt med att säga att Bush gör vissa anpassningar, men att han även visar prov på att han låter retoriska vinster gå före retoriska förluster i vissa fall. Med det menar vi att han inser att vissa inslag kan väcka tvivel hos den internationella publiken, men att samma inslag är så lyckat gentemot den inhemska publiken att han tar med dem.

5.1.4 De retoriska problemen

Det största retoriska problem som Bush står inför i sin retorik är hur han ska få sin publik införstådd med att militära operationer är nödvändiga insatser för att lösa problemen världen står inför. I frågan kring vedergällningen på terroristerna i Afghanistan är det inte lika kontroversiellt med krig. Den amerikanska publiken ser gärna att motståndarna får betala för sitt illdåd. Bush kan rida på vågen från 11 september. Även övriga världen verkar vara väl överens om att den globala terrorismen måste bekämpas. Svårare blir det inför och under 2003, då större delen av världsoptionen sluter sig bakom FN, Ryssland och Frankrike för att hindra ett regelrätt krig mot regimen i Irak (eller snarare Saddam Hussein, eftersom det är han som ofta får personifiera och ikläda sig rollen som fienden). Bush har en svår uppgift i att övertyga denna publik. En publik som ser flera möjliga och enligt dem, bättre lösningar på krisen.

Ofta använder sig Bush av Gud för att kunna rättfärdiga militära insatser. Han menar att i rättvisans, fredens och frihetens namn är Gud med dem och är krig då nödvändigt, är det också urskuldat. Detta går inte att ta miste på då han i talet den 20 september säger: *"Freedom and fear, justice and cruelty, have always been at war, and we know that God is not neutral between them."*

I talet till FN ser vi en annorlunda ton. Bush är oerhört saklig och stark i sin framtoning. Han har många emot sig, inte ens hemmaopinionen ger honom sitt fulla stöd. Ändå är det inte svårt att förstå att även om han gärna ser att FN välsignar ett angrepp, tänker Bush och hans administration göra det de anser vara rätt, oavsett om FN är med dem eller ej. Han anklagar FN för att inte uppfylla det syfte organisationen bildades för då han säger: *"Will the United Nations serve the purpose of its founding, or will it be irrelevant?"* Det hela kan ses som ett inbäddat ultimatum. Frågan är om denna offensiva framtoning är rätt sätt att bemöta de retoriska problemen på. Att göra som Bush i detta läge kan anses vara mycket hänsynslöst och att inte ens beakta en auktoritet som FN genererar nog inte honom fler sympatier. Vidare var det även så att belackarna menade att det amerikanska intresset låg i den olja som Irak har, en stor ekonomisk källa för USA om de skulle inta landet och ta över dess styre. Kritikerna hävdade att

Bush använde terrorismen som ursäkt för att legetimisera ett intag av Irak. Något som Bush också måste ha i åtanke när han för fram sina budskap.

I State of the Union-talen har vi andra retoriska problem, utöver den problematiska situationen med terrorism och så vidare. Här skall Bush också övertyga sin publik att anta hans förslag. Problemen blir att övertala kongressen om att lägga delar av budgeten på just det som Bush föreslår. Detta bemöter Bush oftast med sakliga logosargument, där han använder sig av rena fakta och statistik.

I talet till flottisterna på USS Enterprise ser vi inga direkta retoriska problem. Till sin genre kan man säga att detta är ett hyllningstal, med ceremoniell karaktär. Bushs publik är redan med honom, de är redan övertygade om att de pågående krigsaktionerna är det rätta medlet att bemöta motståndaren med. Bushs tal går snarare ut på att ingjuta mod i sin publik och visa att han är oerhört stolt över vad de gör för nationen. Han bygger på och stödjer den redan befintliga övertygelsen.

5.1.5 Talaren

George W. Bush är USA:s president och antagligen världens mäktigaste man. Han behöver ingen närmare presentation, varken här eller för publiken. Däremot är det viktigt att klarlägga att det inte är presidenten som själv sitter och författar sina tal. Han har en hel stab bara till för detta ändamål. Det är ju dock så att talen är väl anpassade till talaren. Därför kommer vi se Bush som både talare och författare även om vi är medvetna om att någon annan producerat talen åt honom.

Som vi vet kom Bush till makten på ett ganska tveksamt och inte alltför övertygande sätt. Många har de varit som ansett Bush vara inkompetent för uppgiften och det är inte sällan han blivit kallad ”Cowboyen från Texas”, med en nedlåtande innebörd. Vissa menar att han glidit in i Amerikas toppolitik med hjälp av sin välbärgade familj och kontakter. Dock ska man inte glömma att Bush har en gedigen akademisk utbildning från fina universitet. Han är inte bara en cowboy från Texas som köpt in sig i baseboll och sysslat med affärer inom oljebranschen. Det är dessutom så att om man ser bakåt i tiden, är det Bush själv som har skrivit en del tal åt sin far medan han var vid makten. Något som torde ge kritikerna en tankeställare då de säger att han inte är det minsta språkbegåvad och inte har på sin position att göra.

Det finns ett intressant faktum på det personliga planet vad gäller Bush. Vi vet ju alla att det var hans far som satt vid rodet under Gulfkriget. Saddam Hussein var även då Iraks diktator. Många menar att Bushs fientlighet mot Irak även har personliga motiv och att han skall göra upp med diktatorn för sin fars räkning. Därför kan man säga att Irakfrågan har en stark personlig koppling till Bush.

5.2 Dispositionen

Vid analyserandet av dispositionen har vi delat upp det mellan talens olika delar för att på så sätt göra det överskådligare för läsaren. Avsnitten om argumentatio och propositio är inte lika utförliga som de övriga. Detta beror på att vi även gjort argumentationsanalys på tre tal och för att inte upprepa oss allt för mycket hänvisar vi istället dit för mer om argumentatio och propositio. Argumentationsanalyserna finns i avsnitt 5.5.

5.2.1 Exordium

Alla tal, med ett par undantag, har en liknande inledning på exordium. Dessa tal börjar samtliga med att president Bush hälsar alla välkomna och han välkomnar dessutom vissa prominenta personer, genom att nämna dem vid namn. Gemensamt för dessa tal är också att de ofta har ett ganska kort exordium. Detta tror vi har sin förklaring i att Bushs ämbete som USA:s president medför så mycket gratis, att han inte behöver fånga publikens uppmärksamhet i någon större omfattning. Han vet att publiken kommer för att lyssna till honom och ingen annan. Ett tal som avviker från de övriga vad gäller dess inledning, är talet från den 11 september 2001. Här använder sig Bush av tekniken in media res. Anledningen till detta står att finna i den mycket speciella situation detta tal framfördes i. USA hade tolv timmar tidigare utsatts för den värsta terrorattacken i landets historia. Alla väntade på ett uttalande från Bush, och att i ett sådant läge inleda med en massa hälsningsfraser hade framstått som märkligt. Likaså vore det överflödigt att försöka väcka publikens uppmärksamhet och medkänsla. I stället rycker han med sig publiken genom att gå direkt på sak och konstaterar: *"Today, my fellow citizens, our way of life, our very freedom came under attack in a series of deliberate and deadly terrorist acts."* Tonen för resten av talet är satt. En saklighet som kan förvåna och som vi kommer att återkomma till i avsnittet om övertalningsmedlen.

Även det State of the Union han presenterar den 29 januari 2002 har en liknande inledningskonstruktion. Han använder sig av en direkthet och deklarerar att nationen är i krig, men ändå har dess tillstånd aldrig varit starkare. Här är nog syftet att ännu en gång markera att motståndarna inte försvagat landet och dess folk, utan snarare stärkt dem. Ingen kan rubba den beslutsamhet som Amerika besitter.

Ett tal som skiljer sig från de övriga i det att det har ett långt exordium är det som daterar sig från den 20 september 2001. Detta exordium består av många apostroferingar där Bush talar till och lyfter fram närvarande personer i publiken, politiker och medborgare, och tackar för det internationella stöd som visats runt om i världen. Anledningen till detta sätt att inleda, kan tänkas bero på att Bush på så sätt gör publiken oerhört välvilligt inställd och därmed lättare att övertyga om de planer presidenten har för framtiden. Han vill ena den civiliserade världen, befästa deras ställning i frågan kring eventuella krigsinsatser. Ytterligare ett tal som har ett långt exordium är det som hålls på minnesdagen av Pearl Harbor. Återigen är det apostroferingar som upptar utrymmet i inledningen. Detta förefaller inte särskilt förvånande eftersom presidenten har en plikt i att tacka flera av dem som finns i publiken, hjältarna från Pearl Harbor. Tanken bakom detta är att få med sig publiken och få dem att förstå hedern i deltagandet i de vedergällningar som han tydligt framhäver senare i talet. Det är ju hans publik som står för, och ska stå för, de väpnade insatserna.

Det är inga av exordierna som innehåller några annorlunda formuleringar eller retoriska frågor för att fånga publikens uppmärksamhet. Den finns redan där. Av samma anledning finner vi inte heller att Bushs retorik ger så många prov på partitio. Dock ser vi inledningen till det State of the Union som han håller den 28 januari 2003, som ett möjligt exempel på ett dito. Eftersom detta tal är så pass långt vill Bush antagligen förbereda sin publik på vad som kommer skall. Härigenom försäkrar han sig också om att talets alla ämnen förmedlas till publiken åtminstone en gång.

5.2.2 Narratio

Genomgående kan man säga att Bush är ganska noggrann med att ge publiken ett välformulerat och uttömmande narratio. Ofta präglas de av uttalanden som vill göra publiken eniga under presidenten. Med hjälp av historiska anspelningar och beskrivningar av nutida händelser sätts publiken väl in i ämnet. Genom historiken framhäver Bush, som så ofta, USA:s roll i världen. Han vill att det amerikanska folket inte skall glömma sin skyldighet gentemot USA och resten av världen. Detta kan kopplas till hans syn på USA som det utvalda landet och amerikanerna som det utvalda folket.

Självklart innehåller alla de analyserade talen ett narratio, men de är av olika längd och karaktär. Deras sakinnehåll kan i samtliga fall kopplas till kontexten och det som resten av talen behandlar. Bush använder helt och hållet sina narration till att understödja resten av talen. I ett antal av talen kopplar Bush an till historien. Han använder historiska återblickar för att, dels ge publiken en bakgrund, USA:s version av den iallafall, och dels för att det är ett effektivt sätt att väcka känslor, pathos. Ett exempel på detta finns i det tal han håller på hangarfartyget USS Enterprise den 7 december 2001. Han vill här få trupperna att inse sin historiska roll i det som nu sker. Detta gör han genom att koppla samman det scenario som utspelade sig vid Pearl Harbor 1941 med händelserna den 11 september. Bush talar om att det nu är deras tur att tjäna sitt land precis som generationerna innan dem gjort: *"Many of you in today's Navy are the children and grandchildren of the generation that fought and won the Second World War. Now your calling has come. Each one of you is commissioned by history to face freedom's enemies"* (011207). Även i talet från den 12 september 2002, FN-talet, refererar Bush till Andra Världskriget då han talar om FN:s tillkommande och syfte. De historiska anknytningarna finns även att finna i Bushs installationstal där han bland annat säger: *"Our democratic faith is more than the creed of our country, it is the inborn hope of our humanity, an ideal we carry but do not own, a trust we bear and pass along. And even after nearly 225 years, we have a long way to travel."* (010120).

Narratiet i talet som Bush höll den 20 september 2001 innehåller även detta paralleller till tidigare konflikter, men i detta fall till Gulfkriget och till Kosovo-konflikten. Parallellerna används här för att förbereda det amerikanska folket på att kriget mot terrorismen inte kommer att vinnas på samma, relativt enkla sätt som de båda krigen. Narratiet inleds emellertid med en kort beskrivning av attackerna utan att gå in på detaljer. Bush litar på att bilderna från attackerna är så färska i minnet hos publiken att någon ytterligare beskrivning inte gagnar hans sak. Bush konstaterar att Amerika har blivit attackerat och att natten faller över en annorlunda värld, en värld där friheten är under attack. Efter denna korta inledning tar narratiet en ny form där huvudtemat för talet presenteras, nämligen att amerikanerna har många frågor ikväll och dessa skall Bush försöka besvara. Han använder sig med andra ord av ratiocinatio. Narratiet fortsätter sedan med att den första frågan: *"Who attacked our country?"* Svaret på detta är utförligt och fyllt med både fakta och fördomar gentemot al Qaeda och talibanerna. Vi ser detta narratio som ett slags stöd till argumenten, och dess form är lite annorlunda än i övriga analyserade tal. Att Bush väljer att utelämna utförliga beskrivningar av attackerna var något som visade sig vara ett genidrag. Efter att ha sagt en och annan groda dagarna efter attackerna, hade man nu i Bushlägret ansträngt sig för att värna om decorum.

Gemensamt för flera av de narration som ingår i tal hållna efter den 11 september är att de ofta innehåller berättelser om hjältar eller små inblickar i hur kampen mot terrorismen fortskrider. Bush tar bland annat upp exempel på personer som dött i kampen för frihet. Anledningen till detta tolkar vi som att Bush vill förlänga den popularitetsvåg som efterdyningarna från den 11 september innebar för honom. Att hålla intresset för kampen vid liv, hoppas Bush och hans administration, skall medföra fyra ytterligare år vid makten. En annan aspekt på dessa återkommande lägesrapporter är det faktum att Bush är medveten om att detta är ett krig som hela tiden måste rättfärdigas. De olika aktionerna måste förankras hos publiken för att opinionen inte skall vända mot honom. Som vi vet har han på senare tid inte lyckats fullt ut i denna strävan hos alla publik, men den viktigaste, det amerikanska folket, har Bush lyckats behålla på sin sida i större utsträckning än de övriga publikerna.

5.2.3 Propositio

Vi har funnit att Bushs tal innehåller explicita proposition som man identifierar ganska lätt. Man kan även identifiera implicita proposition. De implicita propositiona liknar varandra och handlar, i nästan alla fall, om att ena amerikanerna mot landets fiender. I talet den 11 september är propositio något i stil med: Ingen övervinner USA, ingen attackerar oss ostraffat, vår tro på frihet kommer att segra. I detta tal handlar det mycket om att skapa en säkerhetskänsla hos det amerikanska folket samtidigt som Bush vill sända ett budskap till angripna att de misslyckats med att släcka USA:s gnista, och att de bittert kommer att ångra att de försökte.

Propositio om att ena amerikanerna är inget som Bush bara använder efter 11 september. Redan i talet i Oklahoma är propositio att alla medborgare har en skyldighet att bemöta och bekämpa ondskan: *"All of us have an obligation to confront evil, wherever and whenever it manifests itself"*. I talet på USS Enterprise handlar det om att ge trupperna stridsmoral och få dem att känna sig som en del i något viktigt. Bushs propositio i detta tal är lätt att finna. Precis efter narratiot kommer följande stycke: *"We are fighting to protect ourselves and our children from violence and fear. We're fighting for the security of our people and the success of liberty. We're fighting against men without conscience, but full of ambition -- to remake the world in their own brutal images. For all the reasons we're fighting to win -- and win we will"*.

5.2.4 Argumentatio

Eftersom Bushs tal ofta är av övertygande karaktär får argumentatio stort utrymme i talen. Bush anpassar sina argument efter vilken tes de skall stödja, vilket ämne de behandlar och vilken publik de framförs till. För att exemplifiera denna anpassning kan man titta på State of the Union från 2003 och jämföra de olika argumenten i detta tal. Argumentatiet i detta tal är tudelat, då dess första del behandlar den budget som Bush lagt fram till kongressen, och den andra delen handlar om att problemet Saddam måste tas itu med. Den första delen har i princip bara kongressen som publik eftersom det är de som ska rösta igenom budgeten. Denna del innehåller nästan uteslutande logosargument med rena fakta. Bush behöver inte spela på känslor eller sin egen auktoritet utan förlitar sig på de siffror han presenterar. Den andra delen av argumentatiet är av en helt annan karaktär vad gäller argumenten. Bush vänder sig här även till alla utanför kongressen och genast kommer det in pathos i argumenten. Han fortsätter att ge

publiken skenbara logosargument, men de är inte lika renodlade som de han använder sig av i argumentationens första del. För närmre analys av detta tal hänvisar vi till avsnitt 5.5.3.

Sammanfattningsvis kan man säga att Bushs argumentation innehåller många argument som i de allra flesta fallen är väl anpassade till den tes, det ämne och den kontext de är skrivna för. Något vi slagits av under analyserandet är den begränsade antal refutatio vi funnit. De vi har hittat handlar oftast om att bemöta kritik om att USA tar saken i egna händer och att USA borde lyssna på FN och världen, samt att USA inte kommer med klara bevis mot dem som de vill ta itu med. Vi anser att detta kan kopplas till den enorma övertygelse Bush förmedlar om att USA gör det enda rätta, på uppdrag av Gud.

5.2.5 Conclusio

Bush använder ofta sina conclusion till att knyta an till sin övertygelse om att USA har stöd av Gud i det de gör. Han talar om hur det amerikanska folket visat världen att de är det utvalda folket. I talet den 28 januari 2003 säger Bush bland annat följande i sitt conclusio: *"Americans are a resolute people who have risen to every test of our time."* I ett annat tal, nämligen det från den 29 januari 2002 säger han: *".../ we've been called to a unique roll in human events."* I båda fallen visar han tydligt sin tro på tanken om att USA går Guds ärenden och att de därför kan rättfärdiga sitt handlande. Bush har fått utstå kritik från flera håll för detta rättfärdigande. Bland annat har påven öppet kritiserat Bush för att han påstår att amerikanerna har stöd i Bibeln då de räddar världen från Saddam Hussein. Gud finns även där för att trösta och inge hopp. Exempel på det är följande, taget från talet i Oklahoma City den 19 februari 2001: *".../ we are never closer to God than when we grive. Faith is tested in suffering. And faith is often born in suffering, for that is when we seek the hope we most need. That is when we awaken to the greatest hope there is, that is when we look beyond our lives to the hour when God will wipe away every tear, and death will be swallowed up in victory."* Ytterligare ett exempel på samma sak hämtar vi från Bushs State of the Union, den 29 januari 2002: *".../ many have discovered again that in tragedy -- especially in tragedy -- God is near."*

Efter den 11 september tar Bush tillfället i akt att i sina conclusion pumpa upp den amerikanska självbilden. Dock skiljer det sig hur specifik han är beroende på vilken kontext talet hålls i. Bush måste tänka på att han har en stor del av världen som publik och att han inte får överdriva de patriotiska tongångarna. Detta skulle kunna göra resten av världen avigt inställd till honom. Det kan vara anledningen till att han inte använder sig av amplificatio i sina conclusion. De tal som följde direkt efter 11 september, det från samma dag och det som Bush höll den 20 september, har dock conclusion som hade kunnat uppfattas som att vara på gränsen för patriotiska, men i den kontext de hölls visste Bush att han kunde komma undan med mycket och att det var viktigt att visa amerikanerna att han inte tänkte vika ner sig. Han tänkte inte vika ner sig och det tänkte han inte heller låta det amerikanska folket göra. Bush kände säkert att om hans tal om den amerikanska beslutsamheten skulle framstå som riktigt trovärdigt behövde han det amerikanska folket fulla stöd. Därför finner vi formuleringar som: *"This is a day when all Americans from every walk of life unite in our resolve for justice and peace."* (010911) och: *".../ our resolve must not pass."* (010920) i dessa tal.

En intressant detalj som vi upptäckt i samband med att vi analyserat talen är att Bush efter den 11 september använder ordet freedom nästan undantagslöst i conclusiot. Det handlar

om sex av sju tal som innehåller ordet freedom, jämfört med inget före attackerna den 11 september. Det ger oss en vink om Bushs tro på dualism. Så tolkar vi det. Han ställer till exempel freedom mot fear i talet den 20 september 2001 och i sitt State of the union 2002 trycker han tydligt på betydelsen av ordets innebörd i följande formulering: *"We have known freedom's price. We have shown freedom's power. And in this great conflict, my fellow Americans, we will see freedom's victory."* I detta citat tycker vi att mycket av det vi tidigare sagt om Bushs conclusion sammanfattas. Ena amerikanerna, det utvalda folket, under den utvalde ledaren. Man kan se det som ett recapitulatio för Bushs syn på världen, men inte av talet.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att Bush lyckas få med många olika aspekter i sina conclusion, men en av de mer framträdande är hans anspelningar på religion och Gud. Det sista beviset på detta är hans avslutningar på alla tal, utom det han håller till FN, nämligen att Gud skall välsigna eller vaka över USA.

5.3 Övertalningsmedlen

Nedan följer en övergripande analys av de övertalningsmedel Bush använder sig av. Vi inleder med logos, för att sedan fortsätta med ethos och pathos. Vi vill poängtera att det många gånger kan vara svårt att skilja medlen åt. De drar så att säga med sig varandra.

5.3.1 Logos

Bush använder sig av en hel del logiska resonemang. I synnerhet i de två State of the Union-tal som vi analyserat. Bush presenterar i dessa tal sin budget för kongressen och en budgetpresentation kräver mycket fakta och siffror. Det ligger i sakens natur. För att kunna övertyga kongressen om att hans förslag är hållbara och relevanta, vill sådan här information till. Dock är det så att Bush i dessa båda tal fortsätter resten av talen på den inslagna vägen. Han kombinerar då i och för sig de olika övertalningsmedlen, men använder fortfarande förhållandevis mycket logos. Samma logiska majoritet för att övertala ser vi i de två tal som hålls till världskoalitionen och i FN. Vid Irakhetsningen i talet till FN och i State of the Union-talet den 28 januari 2003 använder sig Bush av logos för att övertyga världen om Iraks ondska. Dock känner vi att ju torftigare argumenten blir, desto mer pathos använder sig Bush av. Han flyter smidigt över från fakta som har FN som källa till saker som antingen kommer från irakiska avhoppare eller den amerikanska underrättelsetjänsten. Med andra ord källor som saknar FN:s objektivitet. Bush vill säkerligen att publiken inte skall fästa någon större vikt vid att det inte är FN eller liknande som kommit med alla fakta. För att dölja spåren lite tar han som sista sak upp att IAEA (International Atomic Energy Agency) fått bekräftat att Saddam bara var ett par år ifrån att skaffa sig ett kärnvapen vid tiden för Gulfkriget. Bush hoppas nog att publiken skall svälja hela harangen som rent förnuftsmässiga argument. Just det här med att Bush i sina resonemang inte kan vara definitiv är ganska intressant. Bush tvingas säga att med *sannolikhet* har Irak haft kärnvapen i sin ägo och så vidare. Vill man vara kritisk kan man säga att detta är falsk logisk bevisföring. Därmed inte sagt att Bush brister i sitt logiska resonemang. När han väl använder detta medel har han ofta en uppsjö av argument, som i fallet i talet i FN. Men som sagt, man skall inte luras att tro att de alltid är så hållbara. I dessa resonemang ser vi

också en del inbakat pathos. Bush spelar nämligen på publikens rädsla för massförstörelsevapen och genom att nämna namnen på kända sådana vapen, och vilken mängd Irak antas inneha av dem, finns det en möjlighet att han lyckas övertala sin publik.

Ett intressant övertalningsmedel som Bush använder sig rikligt av är Gud och religion. Bush framför ju en enorm övertygelse om att USA är ett utvalt land och att de har Gud på sin sida för att övertyga sin publik. Då måste detta ses som logiska resonemang för Bush. Men frågan är om vissa delar av den faktiska publiken ser det så. För dem kan vi tänka oss att det nästan blir löjligt och ålderdomligt, iallafall går det inte hem som logiska argument.

5.3.2 Ethos

Trots vissa onda tungor och icke övertygande vägar till presidentposten, vill vi ändå mena att ämbetet som USA:s president hjälper till att styrka Bushs ethos. Den amerikanska presidenten har onekligen en stor auktoritet och trovärdighet. Ofta förs den ethos-betingade övertalningen fram med hjälp av utsagor som präglas av en oerhörd övertygelse och beslutsamhet, något som hjälper till att skapa den rätta trovärdigheten hos Bush. Det är tydligt att Bush vill ingjuta karaktärsdragen hos sig själv som oerhört handlingskraftig och på så sätt skapa förtroende hos sin publik. Bush lyfter fram ethos genom att ofta tala om saker han och USA redan gjort för att på så sätt rättfärdiga kommande aktioner. Afghanistans befrielse är ett exempel på detta i talet den 28 januari 2003. Han återkommer ständigt till sin och USA:s beslutsamhet, deras skyldighet att i rättvisans, fredens och frihetens namn, leda kampen mot det onda. Denna beslutsamhet visar sig redan i installationstalet då han talar om vikten av att enas som nation: *"We do not accept this, and we will not allow it. Our union, our unity, is the serious work of leaders and citizens in every generation. And this is my solemn pledge: I will work to build a single nation of justice and opportunity."* Med tanke på den befattning Bush har måste det ses som en förutsättning för hans behörighet att han är av handlingskraftig kaliber. Bushs installationstal den 20 januari 2001 är ett exempel på då Bush använder sig av oerhört mycket uttalanden för att stärka sitt ethos, uttalanden som också betonas av mycket pathos varpå även känslorna väcks. Att Bush använder mycket ethos i sitt installationstal kan tyckas föga överraskande. Det är ju hans första tal som president och han ges ett utmärkt tillfälle för att övertyga publiken om att man gjort ett rätt val i att placera denne herre på ämbetet.

Som sagt, Bush är i sig själv en oerhörd auktoritet, men den auktoritet som gör sig nästan mest gällande i Bushs talekonst är Gud. Otaliga gånger åberopar Bush Gud för att stärka sitt ethos. Bush är övertygad om att han har den högre makten med sig.

Bush skapar också förtroende för sin person genom att i många lägen försöka skapa en vi-känsla. Detta gör han genom att hänvisa till gemensamma intressen och värderingar som han delar med publiken. Detta görs mycket genom pläderingar om USA:s utvaldhed och deras skyldighet inför Gud att utföra plikter och genom att hänvisa till de demokratiska värderingar som USA står för. Ett exempel på detta är när han i talet den 20 september svarar på sin egen fråga om varför al Qaeda gick till anfall. Ytterligare ett sätt att få fram en vi-känsla på, är att helt enkelt använda ordet vi. Inte sällan använder han detta ord anaforiskt, för att skapa ytterligare emfas.

Ett ethos-inspirerat inslag som vi inte ser så mycket av är det att roa publiken. Kanske är det inte så konstigt med tanke på de ämnen som står på Bushs agenda. Ändå finns det ett fåtal

tillfällen i vilka det verkar som att Bush försöker göra sig lustig på fiendens bekostnad. Exempelvis i det State of the Union tal han presenterar den 28 januari 2003, då han på ett sarkastiskt sätt redogör för det öde många terrorister gått till mötes: *"Let's put it this way—they are no longer a problem to the United States and our friends and allies."* Bush fortsätter: *"We have the terrorists on the run. We're keeping them on the run. One by one, the terrorists are learning the meaning of American justice."* Som vi diskuterade i publikavsnittet, är detta måhända ett medel som går hem inför hemmapubliken, som med största sannolikhet fortfarande hyser enormt agg mot förövarna, men hur låter det inför övriga världen? Enligt oss är detta inget som i alla lägen stärker Bushs ethos. Däremot kan Bushs sarkasm få en ethos-stärkande effekt i talet han håller den 7 december 2001, på minnesdagen av Pearl Harbor: *"Not long ago, that regime controlled most of Afghanistan. Today, they control not much more than a few caves."* Effekten av dessa uttalanden är givetvis avhängig kontexten, i synnerhet publiken. I det senare fallet talar Bush till sin armé. Där är sarkasmen ett sätt att tacka dem för sina insatser. De har lyckats tillintetgöra fienden. Vi menar att Bush i sitt State of the Union-tal brister lite i sitt aptum, eller decorum, om man så vill.

Att citera Bibeln och göra andra religiösa anspelningar kan även det sägas göra Bushs ethos en tjänst. Bibeln är onekligen en stark auktoritetskälla. Dessa citat kan sägas utgöra något slags allmän sanning, något som inte direkt går att bestrida. Åtminstone går det inte att bevisa motsatsen. Vi är nu inne på Bushs språkbruk, något som vi tycker stärker hans ethos. Bush håller sig på en hög språklig nivå, ett språk som är väldigt ornamenterat, men för den sakens skull inte svårbegripligt, utan konkret och lättförståeligt. Vi menar att Bushs språkhantering tyder på att han har ordet i sin makt och det stärker hans ethos. Mer om Bushs språkhantering och stil presenteras i avsnitt 5.4.2.

5.3.3 Pathos

Bush använder sig av pathos på många olika sätt. Ett vanligt knep som han tar till är att anspela på känslosamma minnen och att referera till känslosamma situationer. Bush går tillbaka i tiden och berättar exempelvis om hur soldaterna i Pearl Harbor kämpade in i det sista för sina landsmän och för sitt land. Han berättar hur de som överlevde vill få sin aska spridd i vattnet där krigsskeppen förliste (011207). Han berättar om den lille pojken som vid Ground Zero ber sin pappa att ta med hans fotboll till himlen, för det är inte kul att spela utan sin pappa (020129). Han hälsar fruar till förolyckade hjältar från terrorattackerna välkomna (010920). Han berättar hur USA aldrig kommer glömma då den amerikanska nationalsången spelades vid Buckingham Palace, på Paris gator och vid Berlin Brandenburger Tor (010920). Att göra detta ger situationen en väldigt hög påtaglighet och sätter känslorna i svall. Bush lyfter fram heroiska insatser som hans folk har stått för, vilket även hjälper till att stärka tron på USA:s utvaldhet.

Genom sin många gånger oerhört beslutsamma framtoning vill Bush även skapa engagemang hos publiken, varje medborgare har en skyldighet att engagera sig för det godas sak. Detta är ett genomgående tema för samtliga tal.

En annan metod som Bush använder sig av är att spela på motpolerna hopp och förtvivlan, det goda och det onda. Först väljer Bush att beskriva nuläget, som präglas av tyranni, förnedring och otaliga brott mot mänskligheten. Därefter målar Bush upp bilden av en bättre framtid för landets folk, efter det att frihetens kämpar kommit och befriat deras land från

totalitära regimer och terroristiska samfund. Likaså är Bush mån om att framhäva de konsekvenser en utebliven insats skulle innebära. För att ta ett exempel kan vi nämna då han inför FN:s generalförsamling säger att, att anta att den irakiska regimen har ett gott syfte är detsamma som att spela med miljoner människors liv och världsfreden, i ett oansvarigt chanstagande (020912).

Ytterligare ett intressant fenomen beträffande detta övertalningsmedel är att Bush emellanåt håller inne på känslorna, vilket i sig framkallar känslor hos publiken. Som exempelvis det tal han håller samma dag attackerna inträffade, den 11 september. Det är ett, för situationen oerhört sakligt framträdande, inga känslolagade utspel eller liknande. Bush visar snarare en stark beslutsamhet. Detta skapar i sig känslor. Sakligheten hjälper Bush att frambringa vrede över vad som skett. Bush är väldigt noggrann med att klargöra att terroristerna inte ska missta sig över den amerikanska styrkan.

Bush använder sig även vid flera tillfällen av starka comparisoner som är väldigt effektiva för att framkalla känslor. Bush jämför exempelvis Hussein och den irakiska regimen med Hitler. Vi vet alla att Hitler var en mycket ond man, varför användandet av denna jämförelse hjälper till att frambringa hat och upprördhet. Det är även ett smart knep för att visa att någonting måste göras i tid. Vi vet ju alla vad som hände då Hitler fick ett för stort övertag under Andra världskriget.

Många av Bushs resonemang spelar på den moraliska plikten. Han trycker ständigt på den skyldighet som varje amerikansk medborgare (och andra med dem) har att hjälpa åt för samhället, för landet och för friheten i världen.

Vi vill också mena att Bushs bruk av i synnerhet anaforer och apostroferingar, men även en del citat och metaforer hjälper till att göra publiken känslomässigt engagerad. Mer om Bushs språkliga stil presenterar vi under avsnitt 5.4.2.

Sammanfattningsvis kan man säga att inlagen av övertalningsmedlen är mycket avhängig situationen talen hålls i. Talen av hyllande och minnande karaktär präglas givetvis av mer känslolagade uttalanden. Likaså de tal som följde just efter attackerna, hållna den 11 och 20 september 2001. I talen till världskoalitionen den 11 mars 2002 och i FN den 12 september 2002, ser vi mer av logiska resonemang som även drar med det etiska. Likaså stora delar av de två State of the Union-talen den 29 januari 2002 och den 28 januari 2003, vilka bitvis präglas av långa uppräkningsavsnitt av logosbetonade uttalanden. Denna majoritet av vissa övertalningsmedel ter sig inte särskilt konstigt. Att ett tal som behandlar massförstörelsevapen innehåller mer logos än ett hyllningstal till flottisterna från Pearl Harbor är givet. I alla fall om man är en skicklig retoriker. Detta ter sig som en enkel match för herr Bush. Samtliga tal innehåller stora doser ethos men det som har den mesta delen av detta är installationstalet, vilket heller inte ter sig särskilt överraskande.

5.4 Stilen

Nedan följer en analys av den stil Bush använder sig av. Vi inleder med att diskutera den nivå Bush ligger på, för att sedan fortsätta med de stilfigurer som karakteriserar hans tal. Vad gäller stilfigurerna har vi inte för avsikt att presentera vartenda en, utan vi lyfter fram de vi tycker är typiska för Bushs retorik och de som ger stor vikt i sina sammanhang. Då vi återger hela eller

delar av uttalanden som innehåller stilfigurer, markerar vi själva stilfiguren med hjälp av att göra den fetstilt. Allt för att underlätta för läsaren vad det är vi åsyftar.

5.4.1 Stilnivån

Bush använder inte helt oväntat högstil under största delen av sina tal. Genom att använda en högre språknivå anpassar han sig till vad som förväntas av honom, den amerikanske presidenten. Presidenten för världens mäktigaste land tappar lätt förtroendet om han brister i sin språkhanterig. Ändå kan vi se en del sekvenser i Bushs retorik där han går ner till en lägre nivå. Intressant är det stilbrott som Bush begår i talet den 28 januari 2003, ett State of the Union till amerikanska folket och kongressen, då han talar om aktionerna mot terroristerna och säger: *"Let's put it this way-they are no longer a problem to the United States and our friends and allies."* Han anslår här en lite mer folkslig ton, kanske för att skapa lite vi-känsla med publiken, men samtidigt är detta uttryckssätt enligt oss ganska vulgärt. Förvisso är det ett slags förskönande omskrivning, men frågan är om det är ett smart grepp att göra en sarkastisk beskrivning av det öde som terroristerna gått till mötes. Förmodligen är denna ordalydelse lättare att förlika sig med om man är en del av den amerikanska publiken. Fast Bush borde vara väl medveten om att övriga världen också lyssnar på honom i denna stund.

De som menar att Bush har cowboy-fasoner torde i alla fall kunna få vatten på sin kvarn i och med detta uttalande. Han gör ytterligare en sänkning av stilnivån i samma tal då han i samma anda säger: *"We have the terrorists on the run. We are keeping them on the run. One by one, the terrorists are learning the meaning of American justice."* I övrigt i detta tal ser vi en mycket högre språklig nivå, präglad av påtaglig högstämdhet, till stor del skapad med hjälp av anaforer och allitterationer. Över huvud taget är Bushs retorik många gånger enormt högravande. Därmed inte sagt att Bush använder ett abstrakt eller svårförstått språk, utan han är snarare väldigt konkret i sina uttalanden med ett enkelt och klart språk. Redan i installationstalet den 20 januari 2001 visar Bush exempel på patetik då han knyter an till Bibeln och säger: *"When we see that wounded traveller along the road to Jerico, we will not pass to the other side."* Han fortsätter i samma anda och går tillbaka och refererar från Thomas Jeffersons tid som president: *"We know the race is not to the swift nor the battle to the strong. Do you think an angel rides in the whirlwind and directs this storm?"* Alldeles i slutet av talet går han tillbaka till denna ängel och konstaterar: *"And an angel still rides in the whirlwind and directs this storm."* Bush visar stor ödmjukhet inför den högre makten och säger: *"We are not this story's author who fills time and eternity with his purpose. Yet his purpose is achieved in our duty, and our duty is fulfilled in our service to one another."*

5.4.2 Stilfigurerna

Bush är en ornamentens man. Som vi nämnt ovan använder sig Bush nästan uteslutande av den höga stilen. Denna höga och patetiska stil frambringas mycket med hjälp av ornament, i synnerhet anaforer och allitterationer, men även mycket av apostroferingar och hopningar av olika slag. Redan i installationstalet den 20 januari 2001 slår Bush an tonen för sin retorik med hjälp av otaliga ornament. Bush trycker i detta tal på enighet och gemensamt ansvar. Han hjälps av att ständigt använda "we" i de gemensamma värderingar han vill framföra och Bush använder även anaforer för att få eftertryck i det han säger: *"We do not accept this, and we will*

not allow it. Our unity, our union, is the serious work of leaders and citizens every generation.” Bush fortgår med sitt budskap och säger: *”Every child /.../ Every citizen /.../ And every immigrant /.../”* Genom att använda dessa anaforer, skapar Bush ett viktigt eftertryck för det han säger och hjälper även fram känslorna. Ett enormt eftertryck skapar även den utdragna anafor han använder sig av när han talet igenom framför Amerikas finaste egenskaper, som varje medborgare måste bidra med: *”America at its best, matches a commitment to principle with a concern for civility. /.../ America at its best, is also courageous./.../ America at its best, is compassionate. /.../ America at its best, is a place where personal responsibility is valued and expected”*. I samband med att Bush för fram dessa övertygelser överöser han publiken med saker som skall tas om hand i den politik han tänker föra: *”Together we will reclaim /.../ And we will reduce taxes /.../ We will build our defenses /.../ We will confront weapons of mass destruction /.../ We will defend /.../ We will show purpose /.../ We will meet aggression /.../ And to all nations, we will speak for the values that gave our nation birth.”* Dessa anaforer skapar onekligen en för utsagan understrykande effekt. I just detta tal, installationstalet, är Bush antagligen mån om att få med sig publiken, att få dem på sin sida. Med hjälp av upprepningarna skapar Bush en känsla av samhörighet med publiken, en känsla av de ska göra det här tillsammans.

Bush återkommer i tal efter tal till det anaforiska inslaget. Så även i det tal han håller till minne av bombningen i Oklahoma. Här har dock anaforena till uppgift att framkalla den känslomässiga effekten. Redan i exordiet börjar Bush med dessa anaforer: *”I want to thank /.../”* På detta sätt lyfter Bush fram olika personer som betytt mycket i sammanhanget, allt för att framkalla en högtidlig stämning och känslomässig effekt hos publiken.

Även i talet den 20 september ser vi mycket av det känslomässiga i samband med bruket av anaforer. Anaforer i mängder: *”We have seen the state of our union in the endurance of our rescuers, working past exhaustion. We have seen the unfurling of flags, the giving of blood, the saying of prayers—in English, Hebrew, and Arabic. We have seen the decency of loving and giving people who have made the grief of strangers their own.”* I detta exempel ser vi för övrigt också ett slags ornament som Bush använder sig flitigt av, nämligen isocolon. De används för att skapa rytm, för att ge utsagan tyngd och för att understryka den heroism som förekommit i samband med terrorattackerna. För att ytterligare skapa en lidelsefull stämning använder sig Bush talet igenom av anaforen: *”Tonight we are a country awakened to danger /.../”*

Ytterligare en oundviklig anafor som har en framskjuten roll i detta tal är de ratiocination som upprepas fyra gånger i talet: *”Americans are asking: /.../”* Dessa frågor som Bush besvarar själv, och på så sätt för resonemanget vidare, är delar av talets huvudtema. De är skapade anaforiskt för att just de budskapen, med tillhörande svar, som även de mycket uttrycks anaforiskt, skall nå fram. Dessa ratiocination fyller i detta tal även funktionen att skapa en vi-känsla med publiken. Vi frågar oss vad vi ska ta oss till, och hur vi tillsammans skall besegra denna svåra situation. Anaforens framskjutna roll i Bushs retorik fortsätter att visa sig genom samtliga tal, och inte minst i State of the Union-talet den 29 januari 2002 då Bush framför ett av sina tre mål, att bygga upp ekonomin, och i samband med det behandlar vikten av att alla måste arbeta och att alla ska klara sig ekonomiskt på sitt arbete. Genom att vid fem tillfällen använda sig av anaforen: *”Good jobs /.../”*, försäkrar sig Bush om att detta budskap ska nå fram till

publiken, att den ska förstå vikten av det. Och det är ju ingen som direkt skulle opponera sig mot dessa uttalanden. Ett bra knep för att vinna sympatier och bygga på sitt ethos.

I talet på halvårsdagen av terrorattackerna den 11 mars 2002, är det dags för Bush att visa prov på den handlingskraft och beslutsamhet som han utlovade i samband med och strax efter attackerna. Detta gör han mycket med hjälp av en anafor: "**Terrorist assets have been frozen. Terrorist frontgroups have been exposed. A terrorist regime has been toppled from power. Terrorist plots have been unraveled, from Spain to Singapore. And thousands of terrorists have been brought to justice, are in prison, or are running in fear of their lives.**" Upprepningen här är något varierad, men tyngden i uttalandet, mycket skapad med hjälp av anaforen, går inte att ta miste på. I talet i FN:s generalförsamling den 12 september 2002 använder Bush en lång anafor som har lite samma syfte. Genom att ständigt upprepa det årtal som FN upprättade sina krav på Irak, skapas en känsla av att det här är någonting som inte kan förbises. Bush underbygger på detta sätt rättfärdigandet av krigsaktioner. För att ytterligare ge tyngd upprepar Bush också otaliga gånger: "*The Security Council /.../*". Bush använder då FN:s auktoritet för att ytterligare ge legitimitet åt sina eventuella handlingar.

Något som hjälper till att stärka budskapet från Bush om att han är beslutsam är den vanligt förekommande anaforen: "**We will /.../**", med variationer. I State of the Union-talet den 28 januari 2003, då Bush lägger fram sin kommande politik låter det som följer: "*During this session of Congress, we have the duty to reform domestic programs vital to our country; we have the opportunity to save millions of lives abroad from a terrible disease. We will work for a prosperity that is broadly shared, and we will /.../*" Bush fortsätter: "**We will not deny, we will not ignore, we will not pass along our problems to other Congresses, to other presidents, and other generations.**" Ingen ska kunna tro något annat än att Bush är handlingskraftig och åtgärderna ska vidtagas nu.

Ovanstående uttalande för oss in på ytterligare ett käraktärsdrag i Bushs retorik, nämligen bokstavsrimmen, alliterationerna: "*This year, we gather in this chamber deeply aware of decisive days that lie ahead*". Han använder det i samband med att han diskuterar terrorismen: "*Yet the course of this nation does not depend on the decision of others.*" Bush fortsätter inom samma område: "*The dictator of Iraq is not disarming. To the contrary; he is deceiving.*" I samma anda talar han om terroristerna den 7 december 2001 när han säger följande: "*They celebrate death making a mission of murder and a sacrament of suicide.*" Alla dessa alliterationer som Bush använder ser vi som ett sätt för honom att göra talen lättare att ta till sig. Han använder ofta alliterationer när han vill förmedla något som han hoppas att publiken skall komma ihåg även efter talet. Att då använda sig av alliterationer är ett bra sätt varpå man ökar chanserna att publiken kommer ihåg dessa delar efter talet. Bush verkar även väl medveten om att alliterationer är effektiva då det gäller att ge kraft åt ett uttryck. De har även en konstnärlig effekt.

Bushs användande av pleonasmer är inte omfattande, men vi anser att en förtjänar att nämnas. Pleonasmen "*friends and allies*" använder Bush sig av i flera av talen. Han använder den för att ge mer utrymme åt benämningen på sina allierade så att omnämmandet uppmärksammas och på så sätt påvisa att USA har många på sin sida.

En annan form av retoriska figurer som Bush har en hel del av i sina tal är hopningar. Han använder flera olika typer av hopningar, framförallt isocolon. Vi har identifierat ett stort

antal isocolon och presenterar här ett par representativa exempel. Båda två är från talet den 28 januari 2003. Det första utdraget lyder: *"/.../our faith is sure, our resolve is firm, and our union is strong.*" Det andra utdraget lyder: *"/.../the cause of human dignity, the rights of every person and the possibilities of every life.*" Rytmen i isocolonen ger styrka åt passagera i vilka de används och flyt i talen som helhet. Bush använder även enklare former av hopningar. Ett exempel på detta går att finna i samma tal som de ovanstående isocolonen: *"In each case, the ambitions of Hitlerism, militarism, and communism were defeated by the will of free peoples, by the strengths of great alliances and by the might of the United States of America.*" Denna hopning kan som synes underordnas fler resonemang. Exempelvis vurmar Bush än en gång för USA:s styrka och drar paralleller till Andra världskriget.

Något som kanske inte är särskilt typiskt för Bushs retorik, men som ger stor emfas när han använder dem, är metaforerna. I installationstalet använder Bush en metafor, samt en allegori, som är ett lysande exempel på hur man inom politisk retorik använder metaforer för att påvisa förändring. Passagen lyder: *"Through much of the last century, America's faith in freedom and democracy was a rock in a raging sea. Now it is a seed upon the wind, taking root in many nations.*" Bush menar med detta bland annat USA:s inblandning i världskrigen och i andra konflikter världen över, exempelvis Kosovo och Kuwait. Nu menar Bush att den tro på frihet som finns i USA håller på att sprida sig till delar av världen där frihet inte har varit något att ta för givet. Som vi vet är frihet och demokrati två av Bushs slagord och dessutom centrala i den amerikanska självbilden. Metaforen ovan ger dels publiken en bild av USA:s stenhårda tro på sig självt och dels ger den publiken en bild av tron som ett fritt svävande frö som nu sprids i vinden. Tron om USA:s utvaldhet gör sig med andra ord återigen påmind. En annan metafor som knyter an till USA:s särställning i världen är hämtad från talet den 11 september. Bush säger: *"America was targeted for attack because we're the brightest beacon for freedom and opportunity in the world. And no one will keep that light from shining.*" Dessa båda exempel visar på att metaforer kan användas inom politisk retorik både för att gestalta förändring och befästa stabilitet. Metaforerna ovan är dessutom präglade av stor patetik, vilket stimulerar publikens känslor.

Ännu en stark metafor med kopplingar till historien är den Bush använder i State of the Union-talet den 29 januari 2002: *"States like these, and their terrorist allies, constitute an axis of evil, arming to threaten the peace of the world.*" Att använda en så stark koppling till Andra världskriget som Ondskans axelmakter (Churchills epitet på Tyskland, Italien och Japan) visar verkligen att Bush vill poängtera att de stater som ställer sig mot USA kommer att tas itu med. Precis som USA och dess allierade tog hand om sina motståndare under Andra världskriget. Utan nåd. Dessutom väcker alltid anspelningar på Andra världskriget känslor bland publiken.

En trop som är väldigt mycket representerad i Bushs retorik är synekdoeken, som är en form av metonymi. Det är ofta så att Bush använder namnet på sin nation för att representera något amerikanskt. Som exempelvis i installationstalet då han anaforskt säger: *"America at its best, is compassionate.*" Här befäster Bush vad han anser vara sant om USA:s karaktärsdrag, det vill säga Bush talar naturligtvis inte om själva landet utan om dess befolkning. Likaså använder han Amerika för att exempelvis beteckna armén eller de styrande i landet. Det är ju inte hela USA, eller ens det amerikanska folket som står för de faktiska insatserna. Bush vill i dessa passager skapa samhörighet och en känsla av gemenskap. Bush använder också

metonymier för att befästa redan existerande maktförhållanden när han säger: *"These veterans represent the noble history and traditions of the United States military. And I ask **the Navy of today** to please join me in honoring these fine men from **the military of yesterday**."* Vi tolkar det som att Bush vill trycka på beständigheten i den amerikanska militärens styrka och vi anser det vara ett bra exempel på hur man kan använda metonymier inom politisk retorik.

Bush använder en väldigt intressant synekdoke som också är vanlig, där en del får representera helheten. Detta inträffar i samband med att Bush diskuterar den irakiska regimen. Allt som oftast är det nämligen herr Hussein som får beteckna allt vad Irak står för. Givetvis är det så att Hussein själv står för många av de grymheter som tagit plats, han är ju trots allt diktator. Men samtidigt är det faktiskt en regim och Hussein är inte ensam i detta totalitära styre. Man kan dra paralleller till Andra världskriget, då man krigade mot Hitler. Det var Hitler som fick representera den tyska armén precis som det är Hussein som får representera den irakiska. Omvänt är det ofta så att det amerikanska styret får betecknas av första person plural. Det är vi mot honom. Vi tror att tanken bakom att säga Saddam istället för Irak handlar om att göra motståndaren gripbar och lättare att föreställa sig. Dessutom anser vi att Bush genom att säga vi mot honom får amerikanerna att känna sig starka och enade. Bush ger dem en person att hata istället för ett helt folk. Bush är nämligen noga med att poängtera att man skall hjälpa det irakiska folket att bli kvitt tyrannen Saddam Hussein. Alltså vill inte Bush att det irakiska folket skall ses som motståndare utan det är Saddam som skall spela den rollen.

För att framkalla känslor använder sig Bush också av citat, gärna hämtade från Bibeln eller religiösa sammanhang. Här är några exempel: *"'Although I walk through the valley of the shadow of death, I fear no evil, for You are with me'."* (010911). *"'Be not overcome of evil, but overcome evil with good'."* (010219). Citaten från dessa sammanhang skapar känslor, men är också auktoritativa källor, som man på sätt och vis inte kan säga emot. Båda två är kopplade till övertygelsen om att USA är utvalt av Gud. Mot terroristerna har man alltid Gud på sin sida, och USA representerar det goda som bekämpar det onda.

Ytterligare en känslöhöjande figur som används mycket är apostroferingar, ofta placerade i exordiet. Genom att lyfta fram personer som gjort en hjälteinsats för USA gör Bush bland annat soldaterna mänskligare. I stället för att tala om "the Armed Forces" talar han om enskilda soldater. Denna framlyftning av enskilda personer ger även en närvarokänsla åt publiken. De tal som präglas mest av Bushs prat om hjältar är de tal som är riktade till nationen mer än världen. Speciellt talet i Oklahoma, talet den 11 september och talet ombord på USS Enterprise innehåller detta pathosladdade retoriska grepp som skapar en större påtaglighet. Det Bush vill göra genom att använda sig av denna retorik är att skapa vi-känsla och en tro på det amerikanska folkets styrka. Vi anser även att man kan koppla det till en vilja att återigen förmedla tron på USA:s utvaldhet.

Sammanfattningsvis kan man säga att Bush satsar på patetiken och att syftet med användandet av ornament är att skapa tyngd åt det han säger. Beträffande troperna tycker vi oss tydligt kunna se de associationer som Bush vill att bilderna skall ge och vilka gemensamma värderingar och uppfattningar de bygger på. Metaforerna och metonymierna används mycket för att stöda övertygelsen om att USA är utvalt av Gud att leda kampen för friheten i världen och att ingen kan rubba den beslutsamhet som USA besitter. Och att denna plikt att utföra Guds vilja på jorden är varje medborgares skyldighet. Då Bush använder apostroferingar är det

mycket för att visa på och bekräfta de gånger då USA:s befolkning stått för dessa skyldigheter inför Gud. Man har gått dessa Guds ärenden, gått i spetsen för det goda i kampen mot det onda. Man kan säga att detaljerna här bekräftar den stora helhet vi har funnit.

Bush hittar många sätt att variera sitt språk på, men det finns också ord som ständigt återkommer i talen. Exempel på sådana ord är: ”opportunity”, ”responsibility”, ”courage”, ”justice”, ”freedom”, ”resolve” och ”call”. Detta är intressant och är ytterligare en bekräftelse på de värderingar som Bush arbetar med och styrker resonemanget i ovanstående stycke. Amerika ska enligt Bush vara ett land fyllt med möjligheter, för alla. Men då måste alla också ta ansvar, inte bara för sig själva, utan också för samhället och landet. Varje medborgare är förpliktigad inför Gud att göra vad som är bäst för Amerika. Precis som uttalandet från installationstalet visar är Bush mån om att framföra tanken om en enhet som skapas av de styrande och av folket tillsammans.

5.5 Argumentationen

Nedan följer argumentationsanalyser av de tre tal vi valt ut. Talen är det från 010920 som Bush höll i kongressen, följt av talet från FN:s generalförsamling som ägde rum 020912 och slutligen är det State of the Union-talet från 030128.

5.5.1 Är ni med oss eller emot oss?

Talet den 20 september 2001 var ett tal som satte kursen för USA:s återhämtning efter den 11 september. Det var i detta tal som president Bush anklagade al Qaeda för attackerna mot New York och Washington D.C och krävde att talibanregimen i Afghanistan genast skulle lämna ut dess toppskikt. Det var i detta tal som Bush skulle försöka övertyga världen om att han var rätt man för att leda den fria världen i dess mörkaste timmar. Och det var i detta tal som Bush proklamerade att världens länder skulle välja sida. Med eller mot USA.

Talets tes har vi identifierat som implicit fast tydlig, och lyder ungefär som följer: Ingen ger sig på USA ostraffat. Vi vet vilka ni är, vi kommer efter er med Gud på vår sida och de som inte ställer sig bakom oss är emot oss. Det vi grundar detta förslag till tes på är följande utdrag från olika delar av talet:

- *”My fellow citizens, for the last nine days, the entire world has seen for itself the state of our Union – and it is strong”*
- *”Whether we bring our enemies to justice, or bring justice to our enemies, justice will be done”*
- *”The evidence we have gathered all points to a collection of loosely affiliated terrorist organizations known as al Qaeda”*
- *”Every nation, in every region, now has a decision to make. Either you are with us, or you are with the terrorists”*
- *”Freedom and fear, justice and cruelty, have always been at war, and we know that God is not neutral between them”*

Argumentatiet i detta tal innehåller ett huvudtema som består av ett antal ratiocination, retoriska frågor som besvaras av talaren själv. Dessa frågor är fyra till antalet och för enkelhets skull går vi igenom dem en i taget.

Den första lyder: *"Americans have many questions tonight. Americans are asking: Who attacked our country?"* Utan att säga vilka bevis USA har, säger Bush att det är: *".../ a collection of loosely affiliated terrorist organization known as al Qaeda."* För att beskriva al Qaeda kortfattat gör han ett comparatio mellan al Qaeda och maffian. Bush påstår följande: *"Al Qaeda is to terror what the mafia is to crime. But its goal is not making money; its goal is remaking the world -- and imposing its radical beliefs on people everywhere."* Han fortsätter sedan talet med att beskriva al Qaeda. Han argumenterar för sin ståndpunkt och talar om dess snedvridna tolkning av islam, dess mål att döda alla kristna, judar och amerikaner, dess utspridda nätverk och kopplingar till diverse kända terroristorganisationer. I denna första del handlar mycket av argumenteringen om att informera publiken om vad al Qaeda är, det vill säga det handlar företrädesvis om språkhandlingen docere. Bush visar att USA inte gör någon större skillnad mellan al Qaeda och talibanerna när han tar upp exempel på hur talibanerna styr Afghanistan. Bush säger bland annat att USA respekterar det afghanska folket, men fördömer talibanregimen. Bush gör även ett uttalande som visar på att USA likställer de som hjälper terrorister med terrorister: *"By aiding and abetting murder, the Taliban regime is committing murder."*

Efter detta uttalande ger Bush ändå talibanerna en chans att undkomma USA:s hämnd. Han framför en kravlista som han uttrycker i form av en apostrofering. Det går ut på att talibanerna genast och villkorslöst skall lämna ut alla ledande al Qaeda medlemmar som befinner sig i Afghanistan. Släppa alla utländska medborgare, inklusive amerikanska medborgare, som sitter grundlöst fängslade. Skydda journalister, diplomater och hjälparbetare i landet. Genast och permanent stänga ner alla träningsläger för terrorister i Afghanistan, och lämna över alla terrorister och alla personer i deras stödstruktur, till de rätta myndigheterna. Ge USA full frihet att kontrollera terroristträningläger, så att amerikanerna kan kontrollera att de verkligen är igenbommande och inaktiva. Efter att ha presenterat dessa krav för talibanerna, vänder Bush sig återigen till sin ursprungliga publik och säger: *"These demands are not open to negotiation or discussion. The Taliban must act, and act immediately. They will hand over the terrorists, or they will share in their fate."* Efter detta konstaterande bemöter Bush kritiken om att USA ser alla muslimer som potentiella terrorister. Ett antal incidenter där muslimer kränkts endast för sin tro och sitt utseendes skull fick sådan kritik att födas. Bush använder sig här av ett refutatio för att stryka världens muslimer medhårs. Detta gör han i full förvisning om hur betydelsefullt det är att det förestående kriget mot terrorn inte utvecklar sig till ett krig mellan västvärlden och den muslimska världen. Bush säger bland annat: *"The enemy of America is not our many Muslim friends; it is not our many Arab friends. Our enemy is a radical network of terrorists, and every government that supports them."* Här trycker han även än en gång på att USA inte skiljer mellan terrorister och de som skyddar dem. Bush gör sedan klart för världen att deras krig mot terrorismen börjar med al Qaeda, men att de inte kommer att sluta förrän de hittat, stoppat och besekrat alla terroristgrupper med global räckvidd.

Svaret på den första frågan ges med andra ord utan att Bush presenterar några direkta bevis för att de pekar ut rätt ansvariga personer. Det skulle senare visa sig att Bush hade rätt,

men det visste inte världen vid detta tals framförande. Därför ter det sig lite märkligt att Bush inte presenterade mer konkreta bevis för att man identifierat rätt gärningsmän.

Den andra retoriska frågan i talet är: *"Americans are asking, why do they hate us?"* Bush besvarar den med argument som innehåller en hel del pathos. Han säger bland annat: *"They hate our freedoms -- our freedom of religion, our freedom of speech, our freedom to vote and assemble and disagree with each other."* Även i detta svar använder han comparatio för att publiken skall förstå vad det är de har att göra med. Bush säger: *".../ they follow in the path of fascism, and Nazism, and totalitarianism."* Att som Bush gör här, jämföra något med nazismen, är verkligen att spela på folks känslor. Bush är väl införstådd med att nazism väcker väldigt starka känslor, särskilt i Europa. Detta använder han här som del i sin argumentation för att få med sig sina allierade i Europa på en världsomfattande kampanj mot terrorismen.

Den tredje retoriska frågan lyder som följer: *"Americans are asking: How will we fight and win this war?"* Bushs svar på detta är att kriget kommer att utkämpas på alla fronter, med alla medel som kan uppbringas. Bush försäkrar sig även gentemot framtida kritik då han förklarar att detta är ett krig som inte kommer att likna det i Gulfen eller det i Kosovo. I båda dessa krig var de amerikanska förlusterna mycket små och insatserna var tidsmässigt korta. Han talar om att amerikanerna måste förbereda sig på att det inte handlar om ett slag, utan en lång kampanj. Det Bush vill är att han skall få amerikanernas stöd för en sådan kampanj. En kampanj som kommer att innehålla: *".../ dramatic strikes, visible on TV, and covert operations, secret even in success."* Sedan återkommer Bush ännu en gång till hur USA likställer de som gömmer eller på annat sätt hjälper terrorister, med terrorister. Han proklamerar: *"Every nation, in every region, now has a decision to make. Either you are with us, or you are with the terrorists."*

Bush använder sedan ett starkt pathosargument för varför man måste bekämpa terrorismen med all möjliga medel: *".../ the only way to defeat terrorism as a threat to our way of life is to stop it, eliminate it, and destroy it where it grows."* Inget kan väl skrämman hans publik mer än att de skall påverkas i sitt dagliga liv. Ingen vill leva i en värld där man påtvingas ett annat sätt att leva än ens eget. Detta vet Bush och använder därför detta argument för att få folket i USA och runt om i världen på sin sida i kriget. Sedan fortsätter presidenten med att tala om hur man ska samarbeta mellan olika myndigheter i USA och han riktar även en uppmaning till den amerikanska armén: *"Be ready. I've called the Armed Forces to alert, and there is a reason. The hour is coming when America will act, and you will make us proud."* Även här har argumentet pathos-karaktär.

För att få med sig resten av världen förklarar Bush att detta inte bara är Amerikas strid. Det är inte bara Amerikas frihet som står på spel. Detta är hela världens och civilisationens strid. Genom att lägga fram detta pathosargument har han banat väg för att be resten av världen om hjälp och tacka för den hjälp och det stöd som USA redan tagit emot. Därefter använder han en anspelning på World Trade Centers kollapsande tvillingtorn för att än en gång argumentera för att man måste ta itu med terroristerna innan de slår till igen: *"The civilized world is rallying to Americas side. They understand that if this terror goes unpunished, their own cities, their own citizens may be next. Terror unanswered, can not only bring down buildings, it can threaten the stability of legitimate governments. And you know what -- we're not going to allow it."*

Den fjärde och sista retoriska frågan i argumentot är: *"Americans are asking: What is expected of us?"* På detta svarar Bush med att be amerikanerna om att leva sina liv, krama sina barn, vara lugna och bestämda och upprätthålla de amerikanska värderingarna. Bush ber dem att fortsätta stödja offren för attackerna, att hjälpa FBI att utreda attackerna om de behöver det. Han ber dem att ha tålamod och att de skall ha fortsatt tro på den amerikanska ekonomin. Han smickrar folket med att säga: *"America is successful because of the hard work, and creativity, and enterprise of our people."* Sedan avslutar Bush med att be sitt folk att be för offren och deras familjer, för dem i uniform och för *".../ our great country."*

Avslutningen på argumentot sammanfattar på ett bra sätt vad Bush har argumenterat för, nämligen att världen måste komma tillsammans och det amerikanska folket måste komma samman om den goda sidan skall gå segrande ur det slag som inleddes den 11 september. Bush tackar folket och kongressen för det de redan gjort och det de kommer att göra i framtiden.

Även om Bush inte går in på det under argumentot präglas det ändå av tron på att Gud står på USA:s sida. Vi tror att han vill hålla talet på en saklig nivå för att vinna sympatier. Han håller sig från tårdrypande beskrivningar av terrorattackerna och använder inga onödigt hårda ord gentemot sina motståndare, utan att för den sakens skull misslyckas med att föra fram sitt förakt för dessa människor. Bush visste att detta tal var mycket viktigt och han visste att han behövde välja sina argument väl, trots att huvuddelen av världen redan stod på hans sida. Bush ville ha med sig resten av världen också, och han ville dessutom att terroristerna skulle förstå att de inte skulle vara säkra någonstans från Amerikas hämnd.

5.5.2 Saddam Hussein hånar världen

Teserna i detta tal i FN:s generalförsamling anser vi vara både implicita och explicita. Men även om det finns vissa underförståddheter i Bushs retorik är budskapet svårt att ta miste på. Bushs tes skulle kunna sammanfattas med följande formulering: Om den irakiska regimen (som allt som oftast får personifieras av Saddam Hussein) vill ha fred, går den omedelbart FN till mötes och uppfyller FN-resolutionerna, annars anfaller USA, med eller utan FN:s stöd. Det finns ytterligare en tydlig tes, om än inte rakt uttalad, nämligen en uppmaning, nästan ett ultimatum, till FN om att ställa sig på USA:s sida. Annars har de frångått det syfte, för vilket de skapades. Detta budskap sammanfattas ganska väl precis i slutet av talet på följande sätt: *"My nation will work with the U.N. Security Council to meet our common challenge. If Iraq's regime defies us again, the world must move deliberately, decisively to hold Iraq to account. We will work with the U.N. Council for the necessary resolutions. But the purpose of the United States should not be doubted. The Security Council resolutions will be enforced—the just demands of peace and security will be met—or action will be unavoidable. And a regime that has lost its legitimacy will also lose its power."*

De teser som är rakt uttalade är de då Bush klargör vad som förväntas av den irakiska regimen. Detta framför Bush i följande fem uppmaningar, alla med likadana sakliga och rättframma inledning och avslut:

- *"If the Iraqi regime wishes peace, it will immediately and unconditionally forswear, disclose, and remove or destroy all weapons of mass destruction, long-range missiles, and all related material."*

- *If the Iraqi regime wishes peace, it will immediately end all support for terrorism and act to suppress it, as all states are required to do by U.N. Security Council Resolutions.*
- *If the Iraqi regime wishes peace, it will cease persecution of its civilian population, including Shi'a, Sunnis, Kurds, Turkomans, and others, again as required by Security Council resolutions.*
- *If the Iraqi regime wishes peace, it will release or account for all Gulf War personnel whose fate is still unknown. It will return the remains of any who are deceased, return stolen property, accept liability for losses resulting from the invasion of Kuwait, and fully cooperate with international efforts to resolve these issues, as required by Security Council resolutions.*
- *If the Iraqi regime wishes peace, it will immediately end all illicit trade outside the oil-for-food program. It will accept U.N. administration of funds from that program, to ensure that the money is used fairly and promptly for the benefit of the Iraqi people."*

Av dessa fem uppmaningar till den irakiska regimen framgår ett tydligt budskap om att om de inte uppfyller dessa krav, kommer de inte längre leva i fred. Då anfaller USA.

Det finns en uppsjö av argument som stöder de teser som Bush framför. Argumenten har placerats innan Bush lägger fram teserna. Detta får effekten av att de krav som följer känns omöjliga att undvika. Innan Bush för fram sina krav gör han en uppräknig av den fortlöpande nonchalans som Irak har visat mot de resolutioner som FN ställt upp. Dessa är hans argument och i de allra flesta syftar han tillbaka till 1991 och tiden efter Iraks invasion av Kuwait, då FN genom olika resolutioner ställde krav på Irak, krav som Irak, enligt Bush, inte i något fall har levt upp till. Bush inleder sin argumentation genom att klart och tydligt konstatera att Saddam Hussein, Iraks diktator, obönhörligt brutit mot samtliga av de löften man utlovat, varpå exemplifieringen startar. Bush säger: *"He has proven instead only his contempt for the United Nations, and for all his pledges. By breaking every pledge—by his deceptions, and by his cruelties—Saddam Hussein has made the case against himself."* Man skulle kunna se detta uttalande som ett huvudargument och de efterföljande uppräknigarna som stödargument till detta. De förtydligar ovanstående citat. Argumenten är formulerade som raka påståenden, utan omsvep. Man får nästan bilden av en åklagare som radar upp alla åtalspunkter inför en åtalad.

Ett intressant faktum i Bushs argumentation är att de argument han inleder med berör Iraks brott mot mänskliga rättigheter, förvisso knutna till FN:s resolutioner, men det känns som att det för USA *egentligen* ligger ett större intresse i att förhindra all verksamhet som berör massförstörelsevapen. Dessa argument är givetvis väldigt starka i bevisföringen mot Hussein och Irak, men man kan undra varför han inleder med dem. Det skulle kunna kopplas till att mänskliga rättigheter på något sätt är ett mer påtagligt ämne än vad massförstörelsevapen är. Genom att hänvisa till Iraks förakt mot mänskliga rättigheter vill Bush antagligen skapa ett bra medel för att vädja till publikens känslor, för att hjälpa till att väcka avsky mot motståndarens regim. De argument om terrorism och ABC-vapen som följer därefter betonas mycket mer av logos. Bush har då redan väckt publikens känslor och kan fortsätta med de sakliga fakta och information om alla de löften man i Irak förbisett. Givetvis drar dessa argument med sig känslorna, dessa starka påståenden kan ju knappast undgå att röra publikens sinnen. Det är intressant att notera att i slutet av argumentationen är Bush inte lika definitiv i sitt uttryckssätt. Två gånger smyger han in ett "likely" i sin argumentation om Iraks innehav av kemiska och

nukleära vapen. Det är två väldigt viktiga faktorer i övervägandet av krig, varför det kan tyckas något ironiskt att Bush är tvungen att lägga till dessa tvekande inslag. Man skulle nästan kunna se dessa som skenbara logos-argument. Det framgår ju att Bush inte har några bevis för det han påstår.

Egentligen är de ovan nämnda argumenten också en fingervisning till FN om att det är dags att säga ifrån på skarpen. Dock har Bush placerat de mer omedelbara argumenten om FN:s ställningstagande angående sina obestridliga planer på väpnade insatser i Irak före han går in på de mot irakregimen. Dessa argument är inte heller lika samlade som de mot regimen. I narratiot börjar Bush framföra sina argument med att säga: *"We created the United Nations Security Council, so that, unlike the League of Nations, our deliberations would be more than talk, our resolutions would be more than wishes."* Han manar till handling och fortsätter med åberopande av mänsklig värdighet: *"The suffering is great, and our responsibilities are clear."* Bush fortsätter med att sammanfatta de hot Irak står för och säger: *"In one place—in one regime we find all these dangers, in their most lethal and aggressive forms, exactly the kind of aggressive threat the United Nations was born to confront."* Han poängterar detta igen då han återvänder till ämnet strax innan han framlägger sina teser: *"Will the United Nations serve the purpose of its founding, or will it be irrelevant?"* Sammanfattningsvis kan man konstatera att Bush är väldigt saklig i sin argumentation och det går inte att förbise att hans tålmod håller på att ta slut. Han har bestämt sig. Följaktligen använder han också väldigt många och väldigt förnuftsmässiga resonemang. De nästintill sista meningarna i talet vittnar också, genom en apostrofering, om den beslutsamhet Bush har i kampen mot det onda: *"By heritage and by choice, the United States will make that stand. And, the delegates to the United Nations, you have the power to make that stand, as well."* Tillsammans med de hårda fakta Bush framför, hjälper denna beslutsamhet Bush i kampen om ethos. Han visar att han minsann har handlingskraft. Allt i rättvisans sak. Det hjälper Bush med trovärdigheten och styrker hans auktoritet ytterligare. På tal om auktoritet har vi ett intressant fenomen som här uppenbarar sig. Bush använder nämligen, inte en enda gång Gud som auktoritet i sin argumentation. Återigen beror detta med största sannolikhet på den publik han adresserar. Gud går inte hem inför denna internationella publik. Istället använder han logiska argumentation som säkert är mer lämpad för denna församling.

Det är värt att notera att Bush inte bemöter några särskilda motargument. Bush kanske vill verka så övertygande i sin argumentation att han helt enkelt struntar i dem för han anser sig ha så rätt i sak. Missförstå oss rätt, men man kan säga att han på sätt och vis bemöter sina motargument genom att inte bemöta dem! Man skulle dock kunna se ett litet uttalande som ett eventuellt refutatio. Det är då han efter framläggandet av sina teser säger: *"The United States have no quarrel with the Iraqi people; they've suffered too long in silent captivity. Liberty for the Iraqi people is a great moral cause, and a great strategic goal. The people of Iraq deserve it, the security of all nations requires it. Free societies do not intimidate through cruelty and conquest, and open societies do not threaten the world with mass murder."* Här kan man säga att Bush på ett sätt bemöter sina argument genom att lyfta fram den irakiska befolkningen och dess oskyldighet. Bush är medveten om vad krig kan föra med sig, men samtidigt kan det inte fortsätta så här i evighet. Iraks befolkning förtjänar bättre.

5.4.3 Jag behöver hjälp för att klara ekonomin och Saddam

I State of the Union-talet från den 28 januari 2003 använder sig Bush av ett antal intressanta retoriska grepp i samband med argumentationen. Argumentation är tudelat. Den första delen handlar om den budget som Bush vill att kongressen skall rösta igenom. Budgeten argumenterar han för genom att presentera ett mål och sedan förklara för hur man skall nå fram till detta mål. Sammanlagt lägger han fram fyra olika mål och deras följdargument. Bush formulerar målen på följande sätt:

- *Our first goal is clear: We must have an economy that grows fast enough to employ every man and woman who seeks a job*
- *Our second goal is high quality, affordable health care for all Americans*
- *Our third goal is to promote energy independence for our country, while dramatically improving the environment*
- *Our fourth goal is to apply the compassion of America to the deepest problems of America*

Under varje mål talar Bush om vad det skulle innebära för nationen om man kunde uppfylla målet. Han talar om hur man skall gå till väga och att det kräver att alla arbetar tillsammans. Framförallt krävs det att kongressen tar sitt ansvar och släpper igenom budgeten. Bush talar även om specifika summor och det är otroliga siffror som skall satsas. I argumenteringen för de två första målen pumpar Bush kongressen med logosargument, men smyger även in lite ethos här och där. Argumentationen för mål tre och fyra däremot handlar mer om en kombination mellan logos- och pathosargument. Målens karaktär har mycket med det att göra. Framförallt är det i argumentationen för mål fyra som han späder på med pathos. Det är också det måls argumentation som får överlägset mest utrymme i talet av de fyra målen. Anledningen till detta tror vi har att göra med att detta mål är det som mynnar ut i det comparatio som för in Bush på kriget mot terrorismen. Vi återkommer strax till detta comparatio. I mål fyras argumentation börjar Bush närma sig det som han vet hela världen väntar på, kriget mot terrorn och framförallt Irakfrågan. Han kittlar lite med att tala om hur man i Afghanistan befriade ett förtryckt folk och hur man fortsätter att söka fred mellan Israel och Palestina. Detta följs av att han för första gången i argumentationen nämner amerikanernas skyldigheter gentemot världen som Guds utvalda folk. Ett exempel på ett starkt ethos-argument där Bush använder Gud för att styrka sin trovärdighet. Han säger: *".../ we must also remember our calling as a blessed country is to make this world better."* Efter att ha förklarat hur USA kan bidra till att hjälpa AIDS-sjuka i den fattiga delen av världen, (bygger på pathos-argument) kommer det tidigare nämnda comparatiot: *"This nation can lead the world in sparing innocent people from a plague of nature. And this nation is leading the world in confronting and defeating the man-made evil of international terrorism."* Genom denna jämförelse tar Bush sig smidigt över till den andra delen i hans tal och i hans argumentatio.

Den huvudsakliga tesen i den andra delen av talet är att Irak har bedragit och lurat världen länge nog och om de inte genast låter sig avväpnas kommer USA att agera. I första hand genom FN, men om detta inte går kommer USA att gå sin egen väg för att stoppa Irak. *"We will consult. But let there be no misunderstanding: If Saddam Hussein does not fully disarm, for the safety of our people and the peace of the world, we will lead a coalition against*

him.”, säger Bush efter att han presenterat nästan hela sitt fall mot Saddam och den irakiska regimen. Detta förefaller vara en trolig explicit tes i den andra delen av talet. Redan innan dess kan man dock förstå varthän det barkar. Precis som han leder över ämnet till kriget mot terrorn från kampen mot AIDS på ett skickligt sätt, leder han över ämnet från det allmänna kriget mot terrorismen till det specifika problemet Irak genom en annat retoriskt grepp. Här använder Bush sig av ett slags stegring, där han börjar med att tala om regimen i Iran och deras förtryck av befolkningen, deras försök att skaffa sig massförstörelsevapen och deras stöd till terrorister. Han stegrar sedan graden av hot mot den civiliserade världen med att kommentera Nordkoreas kärnvapenprogram och försäkrar att man arbetar för att övertyga nordkoreanerna om att deras politik bara kommer att leda till problem. Argumentationen kring dessa båda hot bygger på pathos, då han använder rädsla för att få publikens sympatier. Efter att ha gett publiken dessa båda exempel på regimer som utgör ett hot mot världen säger han: *”Our nation and the world must learn the lessons of the Korean Peninsula and not allow an even greater threat to rise in Iraq.”* Efter att Bush nu tagit ordet i sin mun ägnar han resten av sin argumentation åt att försöka övertyga det amerikanska folket, kongressen, sina allierade och resten av världen att Irak är ett så pass stort hot mot världsfreden att man måste göra något drastiskt åt det snarast. Bush presenterar ett antal punkter som stöd för sin tes om att Irak inte har skött sina åtaganden gentemot FN och världen. När han för fram argumentet med massförstörelsevapen börjar han enligt klassiskt manér med de starkaste argumenten först och följa upp dem med inte fullt lika starka argument. Vi har bedömt styrkan efter argumentens källor. De två första har FN som källa, de nästföljande två har amerikanska underrättelsetjänsten som källa och det femte har anonyma, irakiska avhoppare som källa. Dock vill han nog att de alla fem skall tas som logosargument även om han själv utnyttjar FN:s ethos till de två första för att öka dess trovärdighet.

Bush fortsätter sedan att stapla argumenten ovanpå varandra. Han talar om vad som har hänt och om vad som kan hända. Bush målar upp Irak som det stora hotet och tar hjälp av ett antal pathos/logosargument. Han använder sig av 11 september och alla de känslor publiken har för detta laddade datum, genom att be dem tänka sig dessa kapare, med andra vapen och andra planer, fast denna gång beväpnade av Saddam. Bush är mycket väl medveten om de känslor och bilder som hans publik förknippar med 11 september och ryggar inte för att utnyttja detta. Ytterligare exempel på argument som främst bygger på pathos är när Bush beskriver hur Saddam bombat sitt eget folk och när han talar om irakiska tortyrkammare. Sedan sänder han ett meddelande till det förtryckta irakiska folket: *”Your enemy is not surrounding your country -- your enemy is ruling your country.”* Bush är mycket noga med att poängtera att USA vill hjälpa den irakiska befolkningen. Irak skall befrias, inte erövrats. Bush är medveten om att världen står splittrad i frågan om Irak. Det kan te sig något märkligt att Bush ödslar så mycket av sitt tal på att peka på hur illa den irakiska befolkningen behandlats av Saddam och hans anhang. Detta vet världen. Vad de också vet är att USA inte kan presentera några konkreta bevis för att Irak verkligen har massförstörelsevapen. Detta vet Bush och så länge han inte har dessa konkreta bevis gäller det för honom att underbygga ett anfall mot Irak på alla sätt han kan. Att då väcka världens medlidande för det irakiska folket, ser han som en väg att gå. Bush är väl medveten om motståndet och bemöter detta i tre på varandra följande refutation. Refutationa lyder:

"Tonight I have a message to the men and women who will keep the peace, members of the American Armed Forces: Many of you are assembling in or near the Middle East, and some crucial hours may lay ahead. In those hours, the success of our cause will depend on you. Your training has prepared you. Your honor will guide you. You believe in America, and America believes in you". Nästa lyder:

"Sending Americans into battle is the most profound decision a President can make. The technologies of war has changed; the risks and suffering of war have not. For the brave Americans who bear the risk, no victory is free from sorrow. This nation fights reluctantly, because we know the cost and we dread the days of mourning that will come". Och det tredje lyder:

"We seek peace. We strive for peace. And sometimes peace must be defended. A future lived at the mercy of terrible threats is no peace at all. If war is forced upon us, we will fight in a just cause and by just means -- sparing, in every way we can, the innocent. And if war is forced upon us, we will fight with the full force and might of the United States military -- and we will prevail".

Bush vill med detta säga att han är medveten om de risker han utsätter amerikanska soldater för, men att de är väl förberedda och kommer att segra. Dessutom kan det ses som ett svar till dem som hävdar att USA har imperialistiska baktankar med ett anfall på Irak. USA vill ha fred, men ibland måste man försvara freden, säger Bush, innan argumentatiet avslutas med att han åter anknyter till den, enligt honom, lyckade befrielsen av Afghanistan. Bush säger att även det irakiska folket skall få mat, mediciner, förnödenheter och framförallt, frihet precis som USA gett till det afghanska folket.

Argumentationen ges ett sista stöd i conclusiot när Bush i sin iver att övertyga tar till Gud som stöd. Han förklarar att frihet åt alla inte är USA:s gåva till världen, utan Guds gåva till mänskligheten. Med andra ord menar Bush att, att inte stå på USA:s sida är att stå emot Gud. Och det vill ni väl inte göra?

5.4.4 Sammanfattande om alla tre talen

Bush använder sig som ni precis har läst om av något olika sätt att argumentera beroende på vilken publik han talar inför och den situation han befinner sig i. Den lugna och samlade argumentationen i talet den 20 september 2001 visade sig effektiv och gav Bush trovärdighet. Det intressanta är att Bush inte kommer med några direkta bevis för att det skulle vara al Qaeda, men världen godtog det och fick dessutom sitt bevis några dagar senare då videobandet med en triumferande Usama bin Laden spreds över världen. Bush lyckades med bedriften att få al Qaeda att framstå som omåttligt onda och klart tänkbara förövare. Hur lyckades han göra detta utan bevis? Han framställde sig själv som trovärdig och utnyttjade till fullo det faktum att världen letade efter en syndabock och det gav Bush dem i form av al Qaeda. Utan några egentliga bevis för sitt utpekande fick han världen att godta sitt indiciefyllda tal, genom att använda sig av logosargument som egentligen inte är annat än en allmän beskrivning av al Qaeda. Argumenten stödjer utpekandet av al Qaeda, men Bush kommer undan med att anförda dem som något slags bevis, eftersom han låter publiken värdera dem och själv komma fram till att al Qaeda förmodligen låg bakom attackerna den 11 september.

Däremot överöser Bush publiken med bevis både i FN-talet och i sitt State of the Union 2003. Han talar till exempel i mycket begränsade ordalag om Guds inblandning i FN-talet, medan han, som många gånger förr och senare, trycker på sin tro om att Gud står på USA:s sida, i sitt tal den 28 januari 2003. Han presenterar otaliga, mer eller mindre, grundade bevis för att Irak bör tas i tu med i dessa båda tal. Responsen från omvärlden blev dock tveksammare än efter hans krav på talibanerna den 20 september 2001. En faktor som vi tror påverkar detta svalare bemötande är dels att tiden faktiskt läker sår, och dels att man inte riktigt litade på att Bush bara tänkte på Irak som ett hot. Oljan finns där hela tiden som ett incitament för att kontrollera händelserna i Persiska viken. Problemet för Bush var dessutom att han inte kunde presentera några riktigt graverande bevis som sa att Saddam var farligare nu än tidigare. Den vackra argumentationen till trots, med en hel del pathos för att väcka känslor hos publiken, så trängde inte dessa båda tal igenom på samma sätt som det den 20 september 2001. Bush hade helt enkelt en stor del av publiken på sin sida redan innan han höll det talet. Dock tror vi att han vann mycket respekt både i USA och utomlands för sitt sansade och sakliga sätt att argumentera för sin sak den 20 september.

5.6 Återkommande teman i Bushs retorik

Vid analyserandet fann vi några teman som Bush återkommer till i tal efter tal. Som en avslutning på denna analys kommer vi presentera dessa teman med tillhörande exempel. Bush visar med all önskvärd tydlighet att han uppfattar USA och dess folk som utvalda av Gud. Utvalda att utföra Guds vilja på jorden och att säkerställa fred och frihet för alla. Han använder ordparet *peace and freedom* på ett stort antal ställen i flera av talen. Ofta i samband med att han pratar om att USA är utvalda av Gud och att amerikanerna har en skyldighet gentemot Gud att utföra en uppgift. Bush använder sig av gudstron som en kulturell kod för att nå fram till sitt folk och skapa gemenskap. Det finns en uppsjö av exempel på detta. Exempelvis när han säger: *".../ we must also remember our calling as a blessed country is to make this world better."* (011207) eller när han uttrycker sig som följer: *"A great people has been moved to defend a great nation."* (010911). Utan tvekan är inslaget av Gud och religion det mest flagranta i Bushs retorik. Detta är, som vi tidigare varit inne på, inget nytt i amerikansk presidentretorik, men det är påtagligare nu än på länge. Ibland förekommer de religiösa anspelningarna implicit i texten men för det mesta som en tydligt och, enligt oss, ytterst avsiktlig del. Detta inslag tar sig uttryck på många sätt. En mycket viktig funktion hos Gud och religionen är den av en högre auktoritet. Det är inte få gånger som Bush använder sig av Gud i sin argumentation. Oftast framgår det av det sätt på vilket Bush ser på USA som det av Gud utvalda landet att leda och hjälpa världen. Han är själv ledaren och översteprästen för deras uppdrag på jorden, att befria världen från det onda. Redan i sitt installationstal den 20 januari 2001 lyfter han fram denna roll genom att säga: *"If our country does not lead the cause of freedom, it will not be led."* Källan av sådana här uttalanden, vissa delar mer explicita än andra, är uteslutande i de tal vi har analyserat, inte minst i de två State of the Union-tal vi haft med i vårt urval. Den 29 januari 2002 låter det: *"And we have a great opportunity during this time of war to lead the world toward the values that will bring lasting peace."* Bush fortsätter lite senare: *"In a single instant, we realized that this will be a decisive decade in the history of liberty, that we've been called to a unique role in human*

events.” Den 28 januari 2003 gör sig detta också påmint: *”As our nation moves troops and builds alliances to make our world safer, we must also remember our calling as a blessed country to make this world better.”* Han fortsätter senare i samma tal: *”And we go forward with confidence, because this call of history has come to the right country.”* Återigen kan vi se att det till stor del är i samband med tal till hemmapublik och den amerikanska kongressen som Bush använder sig av denna taktik att framhäva sitt land som unikt. I talet till FN den 12 september 2002 ser vi inte alls att Bush på samma vis accentuerar USA:s utvaldhet och Guds auktoritet.

Ovanstående uttalanden för oss även in på ytterligare ett framträdande tema inom Bushs retorik, förvisso tätt knutet till tanken om USA som det av Gud utvalda landet på jorden. Vi talar om dualismen, kampen mellan det goda och det onda. Ett uttalande i talet från den 29 januari 2002, om att USA vill tjäna ett högre syfte faller samman med dualismen. Citatet lyder: *”We want to be a nation that serves goals larger than self. We’ve been offered a unique opportunity, and we must not let this moment pass.”* Bush talar här om 11 september, men återkommer ofta till möjligheter som kommer ut ur negativa händelser, och hur dessa inte får missas. Efter den 11 september återkommer han gärna till att attackerna gav USA en möjlighet att bevisa för världen vad de kan åstadkomma. Han säger bland annat i talet från den 28 januari 2003: *”Ladies and gentlemen, seldom has history offered a greater opportunity to do so much for so many”*. Bush säger det om kampen mot AIDS, men det knyter an till kampen mot ondskan ett par stycken längre ner. Det handlar hela tiden om kampen mellan det goda och det onda.

Dualismen är i Bushs tal, som sagt, kopplat till tanken om USA som det utvalda landet och amerikanerna som det utvalda folket och den genomsyrar Bushs retorik. Denna dualism bottnar i en stark övertygelse hos Bush själv om att allt är svart eller vitt, ont eller gott. Han talar om ondskan på jorden och att dess motpart, godheten, måste försvaras. Att utmåla ondskan och godheten hör samman med att mobilisera folket. En för alla, alla för en. Bush hjälper folket, folket hjälper Bush. Citat från talet den 20 september 2001: *”I will not yield; I will not rest; I will not relent in waging this struggle for freedom and security for the American people.”* Ett annat citat som visar på samma sak är hämtat från talet den 11 mars 2002: *”I will not relent in this struggle for freedom and security of my country and the civilized world.”* Som synes är formuleringarna snarlika och det går inte att ta miste på det ethos Bush vill bygga upp med hjälp av dessa uttalanden.

Bush framställer hela tiden USA som den goda parten som ställer upp i kampen för fred och rättvisa. Även då USA initierar krigsaktioner anser Bush att man gör detta för frihetens och rättvisans sak och alltid med Gud på sin sida. Det starkt utsmyckade uttalandet från den 20 september 2001 utgör ett utmärkt exempel på denna övertygelse: *”Freedom and fear, justice and cruelty, have always been at war, and we know that God is not neutral between them.”* Som en del i rättfärdigandet av det krigiska beteendet påvisar Bush allt det goda sådana handlingar för med sig. Detta är fallet då han i talet den 20 september 2001, med en smått hånfull ironi exemplifierar den förlegade och omänskliga livsstil som drabbat afghanerna på grund av talibanregimens styre: *”Afghanistan’s people have been brutalized –many are starving and many have fled. Women are not allowed to attend school. You can be jailed for owning a television. Religion can be practised only as their leaders dictate. A man can be jailed*

in Afghanistan if his beard is not long enough.” Får amerikanerna möjlighet att hjälpa afghanerna kommer de bli befriade från dessa missförhållanden. Bush poängterar vidare att: *”The United States respect the people of Afghanistan - after all we are currently its largest source of humanitarian aid - but we condemn the Taliban regime.*” Detta inslag är något han återvänder till i talet på halvårsdagen av terrorattackerna den 11 mars 2002, då man utfört sin plikt i Afghanistan: *”Part of the cause was to liberate the Afghan people from terrorist occupation, and we did so.*” Bush upplyser vidare om att nu ska skolorna öppna igen, denna gång för alla. Det utvalda landet har genom att bekämpa det onda motverkat massvält, inlett förbättringar av sjukvård och startat vägbyggen.

Att det amerikanska folket visat sina bästa sidor och att USA som nation visat att ingen kan slå ner dess inneboende kraft eller rucka på dess beslutsamhet, är något som Bush är mån om att förmedla. Det kan exemplifieras av följande citat, hämtat från talet den 11 september 2001: *”Terrorist attacks can shake the foundations of our biggest buildings, but they cannot touch the foundation of America. These acts shattered steel, but they cannot dent the steel of American resolve.*” Bush talar mycket om att USA visade ett mod och en sammanhållning efter den 11 september, något han hela tiden kommer tillbaka till och pekar på som viktiga egenskaper för att USA skall kunna ta sig ur den situation de hamnat i. Vikten av beslutsamhet trycker han på när han säger: *”History will know that day not only as a day of tragedy, but as a day of decision.*” (020311). Detta med betydelsen av ett enat land är något han nämner redan i sitt installationstal. Han säger bland annat att: *”/.../sometimes our differences run so deep, it seems we share a continent, but not a country.*” Efter detta uttalande ger han, i samma tal ett löfte till det amerikanska folket. Han säger: *”I will work to build a single nation of justice and opportunity.*” Han ger detta löfte samtidigt som han pekar på att det inte bara är upp till USA:s regering att ta upp landet ur dess ekonomiska recession utan att det amerikanska folket också har ett ansvar. Följande citat exemplifierar detta: *”/.../compassion is the work of a nation, not just a government.*” (010120). Detta delade ansvar är något som Bush sedan återkommer till i många av talen, även de som hålls efter 11 september. Han trycker i dessa tal även på att kriget för fred och frihet berör alla och förutsätter allas deltagande för ett lyckat resultat. Han är inne på detta delade ansvar för landets säkerhet redan i talet i Oklahoma den 19 februari 2001. Han säger där: *”All of us have an obligation to confront evil, where ever and when ever it manifests itself.*”

6 Slutdiskussion

Att analysera George Walker Bushs retorik har varit både intressant och mycket tankeväckande. Han framstår för oss som en man med starka övertygelser och en vilja att förmedla dem till sitt folk och sin nation. Hans språk är fullt med troper och ornament och hans tal är i de flesta fall uppbyggda enligt retorikens regler. Vi trodde inte på förhand att hans tal skulle vara så retoriska som de faktiskt är. Att det skulle vara retoriska förstod vi, men inte i vilken utsträckning.

I hans retorik använder sig Bush gärna av en mängd alliterationer, anaforer och andra vackra ornament. Det går inte att missta sig på att Bush och hans talskrivare är välbevandrade i retorikkonsten och medvetna om dess betydelse och genomslagskraft. Bushs användande av övertalningsmedel ser vi som en av hans specialiteter. Bush är inte sen att använda auktoriteter för att öka sin ethos. Exempelvis använder han Gud som stärkande auktoritet vid ett flertal tillfällen och att tala om Gud som en amerikansk bundsförvant ter sig naturligt för presidenten. Hans tro på en högre makt verkar vägleda honom genom livet.

Bushs tro är väldigt centralt i hans retorik. Både när han använder den och när han låter bli. Vi har tolkat det utifrån talen som att Bush är övertygad om att USA är utvalt av Gud att frälsa världen från all ondska. Bush verkar dessutom tolka det som att vapen inte är Gud främmande i detta frälsande. Och till sist så ser han sig själv som utvald av Gud att leda det utvalda landet genom en av historiens svårare epoker. Det som har intresserat oss är hur detta påverkar hans retorik. Redan i hans installationstal talar Bush om sin tro på Gud. Vi citerar: *"I know this [building a single nation of justice and opportunity] is in our reach because we are guided by a power larger than ourselves who creates us equal in his image."* Här talar Bush verkligen om för det amerikanska folket att de kan ha förtröstan i honom för han vet att Gud står bakom dem. Vad vi däremot ställer oss frågande till är hur det kan vara en övertygelse när han tonar ner det så kraftigt som han gör i talen till FN och koalitionen mot terror. I dessa tal pekar Bush inte ut amerikanerna som mer utvalda än någon annan. Det finns dock ett litet undantag i FN-talet. Precis i slutet säger Bush: *"We must stand up for our security, and for the permanent rights and hopes of mankind. By heritage and by choice, the United States of America will make that stand."* Bush talar här inte om Gud, men antyder ändå att USA har en skyldighet och en vilja att stå upp för det goda. Hade detta uttalats i ett tal Bush hade hållit till nationen hade anspelningarna på Gud och dylikt varit mycket tydligare och mindre implicita.

Sedan Bush tillträdde som president har han ställts inför många olika publikationer i väldigt många olika sammanhang. Man kan se tydliga skillnader i talen beroende på vilken publik presidenten talar inför vilket vi redan varit inne på. Exempelvis använder Bush anknytningar till Gud och historien i tal till kongressen och nationen, vilket han i de flesta fall undviker i tal som hålls inför människor från andra delar av världen. Bush måste vara medveten om att alla hans tal når utanför landets gränser, men ändå ser han en poäng i att anpassa sin retorik efter den primära publiken. Dock undrar vi lite hur Bush tror att de religiösare delarna av talen tas emot i till exempel det sekulariserade Europa. Många här rynkar lite på näsan åt hans prat om hur USA är utvalt av Gud att leda kampen mot ondskan. Men å andra sidan förstår vi européer inte alla religiösa kopplingar som finns i hans tal vilket spelar Bush i händerna. Frågan är om Bush i förlängningen är medveten om vilka konsekvenser de religiösa inslagen i talen får för USA:s

trovärdighet. All form av religiös fundamentalism har i Europa, och andra delar av världen, en dålig klang och ses som ett sjukt inslag i en statsapparat. Det verkar som om Bush tror att han uppfattas som mindre fundamentalistisk bara för att han har kostym och inte turban, men det han säger hörs ändå. Det faktum att vi har funnit att Bush blir mer och mer religiös i sina tal föranleder oss att undra varthän det barkar. Att han dessutom, så fort Saddam var störtad, vände sin uppmärksamhet mot Syrien och uttalade hot mot dem får en att undra. Det underminerar dessutom hans ethos. Det är inte särskilt trovärdigt att slänga ur sig hot till höger och vänster utan att ha några fog för dem. Bush är ute på hal is då han i allt för tydliga ordalag kritiserar dem som inte ställer sig bakom USA. Det mandat som attackerna mot New York och Washington gav amerikanerna får inte missbrukas. Det är mycket viktigt att Bush inser att hans krigsretorik inte ses med blida ögon världen över och att det finns en tid efter terrorkriget. En tid då Bush måste visa att hans retorik håller också i fredstid. Vi anser att Bush i sina tal försöker förlänga den tid vi är inne i nu för att han känner en viss trygghet i att kunna måla upp faror på alla möjliga platser i världen. Det ger honom en handlingsfrihet han inte skulle åtnjuta under normala omständigheter.

Ironiskt nog kan terrorattackerna ses som tur i oturen då detta gjort det lättare för republikanerna att föra sin traditionella politik. Dessutom hjälpte det Bush från att ha varit en betvivlad president till att bli en av de stora. President George W. Bush kommer för alltid förknippas med den 11 september och den samlande kraft han lyckats vara för det amerikanska folket. Frågan är om hur historieböckerna kommer att beskriva det. *"Ur World Trade Centers ruiner klev en orädd president fram och tröstade sitt folk med sina lugnande ord. Han talade till världen och hämnades dem som fått sätta livet till. Han lyckades skapa stabilitet i en orolig värld med sin starka tro och sin vinnande retorik."* kanske det kommer att heta. Vad vi inte vill se är *"De år som följde efter terrorattackerna mot USA fylldes av hämndaktioner. USA störtade regering efter regering i länderna kring Persiska Viken tills hela området låg under amerikanskt beskydd. USA fick full kontroll över stora delar av världens oljetillgångar och dess president George W. Bush, ändrade författningen så att landet styrdes av Guds ord och han utsåg sig själv till landets allsmäktige ledare."* Nu är detta självklart grova överdrifter och det kommer aldrig att hända, men det sa man om Hitler också. Bush, som så ofta i sina tal tar stöd i historien och bland annat talar om hur farlig Hitler och nazisterna var, borde väl kunna inse att amerikanernas handlande, i ett historiskt perspektiv, kan te sig totalitäriskt.

Det verkar som om den amerikanske presidenten trivs bäst när han talar till det amerikanska folket. Här är han säker i sitt användande av kulturella koder som verktyg för att skapa gemenskap. I de talen visar Bush upp alla sina sidor utan att lägga band på någon av dem. Vi tänker då främst på hans religiösa tro som hela tiden gör sig påmind när han talar till nationen. Bush talar om att USA och det amerikanska folket har en historisk mission och att de går Guds ärenden. Som exempel kan vi ta ett utdrag från det tal Bush höll till besättningen på USS Enterprise den 7 december 2001, knappt tre månader efter terrorattackerna. Där säger presidenten bland annat: *"Now your calling has come. Each one of you is commissioned by history to face freedom's enemies."* Att på detta sätt rättfärdiga sina åtgärder, inför sitt folk, mot dem som han anser vara USA:s fiender, kan tyckas vara ett smart drag. Ingen kan säga emot Bush eftersom ingen kan bevisa motsatsen. Bush använder sig med andra ord av en tautologi.

Bush är inte den förste store ledaren som talar om att han har en historisk uppgift att utföra. Han är säkert heller inte den siste att känna denna utvaldhet. Det som skiljer Bush från de värsta exemplen i historien är att Bush vill att hela hans nation skall förstå att de är utvalda. Denna vilja att ena sitt folk kan tyckas vara beundransvärd, men en sådan enighet har alltid ett pris. Det är oundvikligt att man genom att försöka ena ett folk, skärmar av dem från andra. Bushs strategi för att ena går till syvende och sist ändå ut på att skapa en fiende som amerikanerna kan samla ihop sig mot. Saken är den att vi, som vi var inne på lite tidigare, tror att Bush nu är lite orolig för hur han skall klara sig som president utan en yttre fiende eller ett yttre hot att kraftsamla emot. Hans retorik tyder i alla fall på det. Detta eviga upprepande om att amerikanerna måste inse sin kallelse och roll i historien. Att de måste ta på sig denna roll, annars är det ingen annan som gör det.

Att USA utsattes för en serie fruktansvärda terrorattacker den 11 september är det ingen som kan bestrida. Att USA hade all rätt i världen att hämnas dem som dog i attackerna är det ingen som kan bestrida. Att USA har utsett sig själva till upprätthållare av fred och frihet i världen finns det däremot en del som protesterar emot. När amerikanerna tog sig an talibanerna och al Qaeda i Afghanistan gjorde de det tillsammans med den koalition som slöt upp bakom dem. Koalitionen gick in, tog bort regimen och fick landet på fötter. Bush uttryckte sin syn på den operationen när han i talet på USS Enterprise sa följande: *"Throughout history, other armies have sought to conquer Afghanistan, and they failed. Our military was sent to liberate Afghanistan, and you are succeeding."* Bush ser verkligen USA som frihetens främsta vapen mot ondskan. Bush anser sig föra krig i fredens namn. Han säger till exempel i sitt State of the Union 2003: *"We seek peace. We strive for peace. And sometimes peace must be defended."* Kan Bushs syn på hur man skapar fred i världen sammanfattas bättre?

Det senaste året är det Irak som USA har siktat in sig på. Man kan följa hur hans argument blir allt mer krigshetsande. Eftersom vi sitter här i maj 2003 och skriver detta, har vi facit. Vi vet vad alla dessa argument hade för mål. De hade ett mål som Bush förmodligen redan visste innan han ställde sig inför FN: generalförsamling den 12 september 2002. USA hade bestämt sig för att Saddam skulle bort. Frågan var nu bara om de skulle få FN i ryggen eller om de skulle bli tvungna att göra det själva.

Talet Bush höll i FN kan tolkas som ett tal som hyllar det multilaterala FN, och bannar det unilaterala Irak. Det vi inte riktigt får rätsida på är hur USA:s handlande vid invasionen av Irak, skiljer sig vad gäller unilateralism, från Saddam Husseins handlande? Vi tror att Bush riskerar att isolera USA om han inte börjar agera mer multilateralt. Det unilaterala tänkandet lyser igenom i Bushs retorik. Från att ha bett FN om stöd, dikterar han nu i princip krav. FN-talet innehåller en passage där Bush utmanar FN att våga pressa Irak hårdare vad gäller att underkasta sig de resolutioner de har blivit ålagda att följa. I passagen efter tar Bush upp Iraks unilaterala beteende och om FN skall acceptera det. Då frågar vi oss om FN skall förväntas acceptera USA:s unilaterala beteende? Bush talar i samma tal om att USA ska jobba tillsammans med FN för att se till att de resolutioner som finns mot Irak efterlevs, men om så inte blir fallet kommer nödvändiga åtgärder att vidtas. Återigen ett bevis för att USA handlar multilateralt så länge det gagnar dem, men när det inte längre dansas efter deras pipa, agerar de hellre på egen hand än fogar sig efter majoriteten.

Över tid tycker vi oss se tendenser till att Bush talar i starkare och tydligare ordalag kring sin övertygelse om USA:s utvaldhhet och sin egen tro. Dock kan man undra hur dessa religiösa anspelningar kommer att fortsätta i mer vardagliga tal. Finns det utrymme för ett lika högtravande språk i vanliga tal till nationen, i en värld där ingen märkbar fiende finns? Det finns en möjlig lösning för Bush. Hans starka tro på dualismen, som framträder i de flesta talen, kommer säkerligen inte att minska i styrka över tid. Om han kan förmedla till sitt folk att allt är gott eller ont kan han säkert upprätthålla en lagom nivå av rädsla för angrepp hos det amerikanska folket.

Bushs argument för en militär aktion mot Saddam är exempel på ovanstående. Den argumentationen handlar mycket om att dels skapa en rädsla för vad som kan hända om man inte tar tag i problemet snabbt, och dels vad det skulle betyda för det irakiska folket. Detta är i mångt och mycket pathosargument och moralisk argumentation.. Med det menar vi att Bush vill säga att världen har en moralisk skyldighet att ta hand om Saddam. Att visa honom och likasinnade att man inte klarar sig ostraffat ifrån de saker han utsatt människor för.

Logosargumenten är inte så revolutionerande och därför blir det lite fattigt att anföra dem som skäl för att stötta Saddam. Man kan fråga sig om det finns något eller några andra motiv bakom invasionen av Irak. Bush undviker skickligt allt prat om att oljan skulle vara orsak till USA:s stora intresse i regionen. Att Bush inte pratar om det är också det ett sätt att bemöta kritiken på. Saken är att Bush inte använder sig av särskilt många refutatio överhuvudtaget, utan det handlar framförallt om probatio. Vi tolkar det som att Bush inte bemyndigar kritik mot USA med ett svar. Dock bemöter han viss kritik med refutation. Bush försvarar USA:s agerande mot Saddam med att det irakiska folket förtjänar samma frihet som det afghanska, de amerikanska soldaterna är välförberedda och att USA krigar motvilligt, men övertygat. Allt detta finns med i Bushs State of the Union 2003.

Det Bush inte riktigt verkar ha insett är att han inte talar till nickedockor. Han talar till tänkande varelser som faktiskt kan utläsa mer i hans tal än de faktiska orden. Nu påstår vi verkligen inte att alla är lika medvetna om Bushs retorik som vi är, men det krävs knappast ett geni för att läsa mellan raderna i hans tal. På en del ställen blir det nästan komiskt. Speciellt när Bush talar om att Gud har valt USA för att rädda världen från krig och orättvisor. Det verkar knappast troligt att Gud, om han nu ens existerar, skulle välja ett land som mer än något annat land står för krig som sin främste bundsförvant på jorden. Inget annat land kommer i närheten av USA:s militära styrka och deras tro på att väpnade konflikter löser problem ter sig inte för oss som något ett land utvalt av Gud skulle tro. I förlängningen skall det bli intressant att se hur Bush kommer att klara av vardagen, om den infinner sig. Kan han anpassa sin retorik till att bara tala om skatter och arbetslöshet? Visst gör han det i State of the Union-talen, men kan han göra det resterande tiden också?

En amerikansk president kan aldrig hamna i skymundan. Det hoppas vi att Bush vet så att han inte använder drastiska medel för att synas och skapa sig ännu mer plats i historieböckerna. Det finns tillräckligt med amerikansk historia för att han ska kunna fylla ut sina tal den resterande tiden av sin presidentperiod.

6.1 Förslag till fortsatt forskning

Det finns ett antal intressanta fortsättningar och möjliga utbyggnader man skulle kunna göra på denna uppsats. Från början fanns det en tanke att vi skulle titta på hur medier i olika delar av världen kommenterade Bushs tal. Detta är något som vi nu efter uppsatsen har blivit ännu mer intresserade av. Framförallt skulle det vara mycket intressant att titta närmre på det som vi har fokuserat mycket kraft på, nämligen Bushs användande av religionen i sina tal. Ett förslag är att undersöka vad som skrivs på ledarsidor världen över dagen efter att Bush hållit ett tal eller gjort ett uttalande. Vi tror att man skulle kunna hitta mycket intressant. Bland annat skulle det vara intressant att ta reda på hur användandet av amerikanska kulturella koder mottas i andra delar av världen.

Litteraturförteckning

Bengtsson m.fl. (1998). *Möten på fältet*. Lund: Sociologiska institutionen vid Lunds universitet

Bengtsson, Hans (2001). Politisk kommunikation – Ett forskningsfält präglat av pluralism. I Hans Bengtsson (red.), *Politisk kommunikation och demokrati*. Lund: Studentlitteratur

Cassirer, Peter (1997). *Huvudlinjer i retorikens historia*. Lund: Studentlitteratur

Corbett, Edward P.J. (1990). *Classical Rhetoric for the Modern Student*. New York: Oxford University Press, Inc

Hellspong, Lennart (1992). *Konsten att tal – handbook I praktisk retorik*. Lund : Studentlitteratur

Hellspong, Lennart & Ledin, Per (1997). *Vägar genom texten – Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur

Heradstveit, Daniel & Bjørge, Tore (1996). *Politisk kommunikation – introduktion till semiotik och retorik*. Lund: Studentlitteratur

Holme, Ivar M. & Solvang, Bernt K. (1997). *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur

Hägg, Göran (1998). *Praktisk retodik – talarskola med klassiska och moderna exempel*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Jarlbro, Gunilla (2000). *Vilken metod är bäst – ingen eller alla? Metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Johannesson, Kurt (1998). *Retorik – eller konsten att övertyga*. Stockholm: Norstedts Förlag

Karlberg, Maria & Mral, Brigitte (1998). *Heder och påverkan – att analysera modern retorik*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lejon, Kjell O. U. (1998). *Reagan, Religion and Politics – The Revitalization of "a Nation under God" during the 80s*. Lund: Lund University Press

Lejon, Kjell O. U. (1994). *"God Bless America!" – President George Bushs religio – politiska budskap*. Lund: Lund University Press

Nilsson, Malin (2002). Politikens medialisering – Massmedier som aktör och arena för politisk kommunikation. I Hans Bengtsson (red.), *Politisk kommunikation och demokrati*. Lund: Studentlitteratur

Patton, Michael Quinn. (1990). *How to use Qualitative methods in Evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.

Rydstedt, Rudolf (1993). *Retorik*. Lund: Studentlitteratur

Thurén, Torsten (1991). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber AB

Ödman, Per-Johan (1979). *Tolkning, förståelse, vetande – Hermeneutik i teori och praktik*. Stockholm: Almqvist & Wicksell Förlag AB

Artiklar

Borås Tidning 011205. Elisabeth Braw, ”USA vidare på egen hand”.

Borås Tidning 030109. TT, ”En religiös syn på världen”.

Göteborgsposten 021111. Tim Fadek & Lars Åberg, ”Ordet frihet är inte lika glasklart längre”.

Svenska Dagbladet 030326. Claes Ryn, ”En ny utrikespolitik efter 11 september”.

Svenska Dagbladet 030408. Anders Haag, ”Sådan herre, sådan härskare”.

Elektroniska källor

<http://gi.grolier.com/presidents/ea/bios/43gwb.html> (Datum 030403)

Talen (Alla talen är hämtade 030405)

<http://www.whitehouse.gov/news/inaugural-address.html> (010120)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/02/20010219.html> (010219)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010911-16.html> (010911)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html> (010920)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/12/20011207.html> (011207)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html> (020129)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/03/20020311-1.html> (020311)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/09/20020912-1.html> (020912)

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/01/20030128-19.html> (030128)